NAŠ TEDNIK

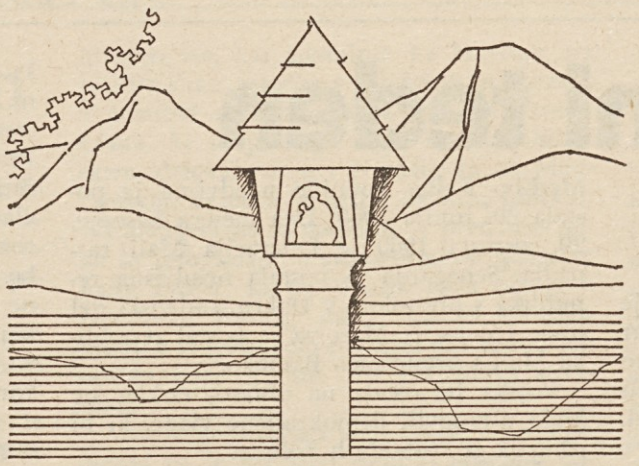

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P. b. b.

LETO XX / ŠTEVILKA 48 CELOVEC, DNE 28. NOVEMBRA 1968 CENA 2.— ŠILINGA

Moskva in Peking

Predsednik vlade Ljudske republike Kitajske Ču-Enlaj je na proslavi 19-letnice zmage komunistične revolucije in ustanovitve Kitajske ljudske republike 1. oktobra letos govoril o zbiranju ruskih čet na mejah Kitajske in o stalnem preletavanju ruskih letal v kitajski zračni prostor. „Rdeča zvezda", glasilo ruske „Rdeče armade", je zapisala, da bi Kitajska rada zapletla Rusijo v vojno. Zanesljiva, podrobna poročila o položaju na meji Kitajske in Rusije so redka in prihajajo vsa iz tajnih, največ vojaško-vohunskih virov.

Poročila iz britanskih virov trdijo, da so Rusi res povečali število izvidniških poletov v velikih višinah nad Sinkiangom, kjer imajo Kitajci svoje atomsko središče in preskuševališče atomskega orožja in raket. V Moskvi naj bi ne bili prepričani, da Kitajci vse to pripravljajo proti Združenim državam, ampak sumijo, da se Kitajci pripravljajo za obračun z Rusi.

Japonski viri pravijo, da krepita svoje sile na mejah obe strani, Rusi in Kitajci. Vzdolž zelo dolge meje s Sovjetsko zvezo imajo Kitajci zbranih kakih 50 divizij, Rusi pa okoli 42, med njimi oklopne, letalsko pehoto in posebne raketne oddelke. V zadnjih treh letih naj bi se število teh sil na meji povečalo za nekako polovico.

Zunanja Mongolija je vojaško, politično in gospodarsko povezana s Sovjetsko zvezo, čeprav so jo kitajski komunisti vneto snubili in jo smatrajo za nekako svoje ozemlje, ker je bila več stoletij povezana s Kitajsko. Kitajci naj bi bili v zadnjem času okrepili svoje sile na meji Mongolije z dvema divizijama na skupno 8. Sovjetska zveza je prav tako okrepila svoje sile v Mongoliji z dvema divizijama in jih ima sedaj tam skupno 6. Poleg tega so na mongolsko-kitajski meji tudi domače mongolske vojaške sile.

Vse to zbiranje vojaštva na kitajsko-sovjetski meji še dolgo ne pomeni, da obstoji nevarnost vojaškega spopada med obema. S čim takim ne računa resno za enkrat nihče, toda tako Peking kot Moskva sta previdna, da ne bi bila presenečena. Dolga skušnja v medsebojnih odnosih ju je namreč marsikaj naučila.

Spor med Sovjetsko zvezo in Kitajsko poteka na dveh ravneh. V sporu sta obe državi, v sporu pa sta tudi obe komunistični partiji kot vodnici obeh držav. Državi se prerekata zaradi meje, vodstvi komunističnih partij se borita zato, katero od njih naj ima glavno besedo v vodstvu komunističnega gibanja na svetu.

Rusi in Kitajci so se prvič srečali že v 16. stoletju, ko se je „veliki kan" v Mongoliji sprl s Kitajci in je ponudil svojo podreditev ruskemu carju. Kasneje, ko se je s Kitajci pomiril, je to ponudbo zopet umaknil in Mongolija je postala vse od tedaj sporno ozemlje med Rusijo in Kitajsko. Danes je Zunanja Mongolija pod vplivom Rusije, s katero ima prijateljsko in vojaško obrambno pogodbo, Notranja Mongolija pa je kitajska pokrajina.

Rusi so v začetku novega veka, ko so se osvobodili mongolskega jarma in uničili ostanke mongolske oblasti v Rusiji, začeli prodirati preko Urala v Azijo in že sredi 17. stoletja prodrli preko nje do Tihega morja. Tam so se obrnili na sever in na jug. Na poti na jug so trčili na Kitajce, ki so gospodarili Mandžuriji in sedanjemu ruskemu Pomorju z Vladivostokom vred. V Nerčinsku je bil leta 1689 sklenjen med Rusi in Kitajci prvi mejni dogovor. Z njim je bilo ugotovljeno in potrjeno v glavnem obstoječe stanje. Do novih trenj na meji Rusije in Kitajske je prišlo v naslednjem stoletju, vendar v Moskvi vso reč niso smatrali za posebno pomembno in se niso marali spuščati s Kitajci v noben resen spor.

V drugi polovici preteklega stoletja, ko je bilo očitno, da je Kitajska onemogla, so Rusi zasedli ves severni breg reke Amurja in morsko obalo vzhodno od rekel Ussuri ter to svojo novo posest zavarovali s pogodbo v Pekingu leta 1860. V istem času so začeli Rusi siliti tudi v Kitajski Turkestan in tudi tam razširili svojo oblast.

Ko je na Kitajskem zavladal Mao in vzpostavil notranjo enotnost države, je Moskvi predložil ureditev meje. Komunistična Kitajska načelno ni hotela priznati pogodb, ki jih je sklenila Kitajska s carsko Rusijo v preteklem stoletju, češ da je moral Peking na nje pristati, ker je bil prešibek, da bi se mogel upirati. Moskva se ni marala spustiti v nobene razgovore, posebno še, ker je prišlo po Stalinovi smrti tudi do spora s Pekingom o vodstvu komunističnega sveta.

V Pekingu so toliko stvarni, da vedo, da nimajo izgledov na „osvoboditev" ozemlja, ki ga je morala Kitajska skozi leta odstopati Rusiji. Verjetno bi se zadovoljili z malimi „popravki" in določitvijo meje na temelju „enakopravnosti". Na tak način so se namreč Kitajci sporazumeli o mejah doslej z Afganistanom, Pakistanom in Burmo, medtem ko je spor z Indijo še vedno odprt in si stoje na meji nasproti močne vojaške enote.

Kitajska ima obsežno ozemlje, ki sega daleč v notranjo Azijo in daleč na sever. Vse to ozemlje z izjemo Mandžurije je skrajno redko naseljeno, ker je za naselitev tudi malo primerno, saj je v dobrem delu na pol delno pa celo prava puščava. Kitajci do moderne dobe niso nikdar silili v te predele, ker jim tudi podnebje ni všeč, silili so veliko bolj v smeri proti jugu in jugovzhodu. Rusi imajo za potrebo tudi dovolj obširno ozemlje in nimajo nobene potrebe po njegovem širjenju ne v Evropi ne v Aziji. V tem pogledu za spor s Kitajci torej ni vzrokov.

Spor med vodstvi kitajske in ruske komunistične partije za vodstvo komunističnega sveta bo postopno izgubljal na svojem pomenu, ko se bo komunistični blok bolj in bolj notranje razkrajal, se drobil in bo vsak del ubiral svojo pot.

Frank ne bo razvrednoten

Zadnji čas se mnogo govori o krizi francoskega franka. Oglejmo si na kratko zgodovino teh okoliščin.

Zakrbljenost na Zahodu

V ponedeljek, 18. novembra, je vladalo v Parizu veliko pričakovanje za sklepe francoske vlade na finančnem in valutnem sektorju, ker so govorili o morebitnem razvrednotenju franka. Predsednik vlade Couve de Murville je izjavil po televiziji, da ne gre za izrecno francosko krizo, ki je nastala zaradi špekulacije, ki se je začela okoli nemške marke v zvezi z govoricami o zvišanju vrednosti (revalvacija) te valute.

De Murville je dejal, da je sedanja kriza prizadela vso Evropo in ZDA, s tem seveda tudi Francijo; zaradi dogodkov v maju je Francija oslabela. Ministrski predsednik je nadalje dejal, da so na zasedanju guvernerji desetih centralnih bank v Baslu pokazali mednarodno solidarnost v okviru pomoči, ki jo eni lahko dajo drugim. Franciji je obljubljena brez pridržkov vsa pomoč, ki bi jo v prihodnosti potrebovala.

Zahodnonemška vlada ne bo revalvirala marke

Takoj v torek, 19. novembra, je zahodnonemška vlada sporočila, da ne bo revalvirala marke. Vlada bo s takojšnjimi ukrepi obdavčenja na sektorju uvoza in izvoza zagotovila notranjo ustaljenost cen. To bo hkrati učinkovit prispevek Nemčije k izboljšanju mednarodnih plačilnih bilanc.

Pred napovedjo razvrednotenja franka

V sredo, 20. novembra, je ministrstvo za gospodarstvo in finance v Parizu objavilo sporočilo, v katerem je bilo rečeno, da bodo zaradi sedanjih mednarodnih razgovorov borze zaprte od srede do nove odredbe. Podobne ukrepe so sprejeli tudi na drugih tujih trgih.

Pariške opazovalce je od tega dne najbolj zanimalo dejstvo, da sklep o prekinitvi vseh valutnih operacij sovpada s sestankom v Bonnu, ki so ga sklicali v sredo med predstavniki držav »kluba desetih«.

Dve milijardi dolarjev posojila Franciji

»Klub desetih« je v četrtek, 21. novembra, izdelal načrt, ki bo ustvaril povsem novo izhodišče za francosko politiko. Vsi člani »kluba desetih« in tudi švicarski opazovalec so se strinjali s programom pomoči francoskemu franku. Gre za posojilo dveh milijard dolarjev. Tečaj nemške marke ne bo zvišan. Poleg tega se bo razvrednotil francoski frank, o odstotku razvrednotenja bo odločala francoska vlada (verjetno 10 odstotkov).

De Gaulle: Frank ne bo razvrednoten

Po seji francoske vlade v soboto, 23. novembra, je de Gaulle presenetil svet z odločitvijo da frank ne bo razvrednoten (devalviran). Nepričakovani sklep so s presenečenjem sprejeli v vseh zahodnih državah, kajti pričakovali so razvrednotenje franka kot »izvršeno dejstvo« in da je odločitev generala de Gaulla odjeknila kot bomba, ki je povzročila nemir v finančnih krogih. Francoski predsednik je javil, da bo državni proračun za leto 1969 skrčen za okrog 4,8 milijarde frankov. Namesto razvrednotenja pa bodo uvedli strogo nadzorstvo deviz, plač in cen.

Gospodarski strokovnjaki so mnenja, da bo de Gaullov sklep povzročil, da se bo kriza denarnega sistema vrnila na izhodiščno točko.

ZVEZA PEVSKIH DRUŠTEV

naznanja, da bo pel pod vodstvom Marka Muniha

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR »TONE TOMŠIČ« IZ LJUBLJANE

UMETNE IN NARODNE PESMI

v nedeljo, dne 1. dec. 1968 ob 14.30 v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Vsi prijatelji naše pesmi in lepega petja prisrčno vabljeni.

Vstopnice dobite v predprodaji v poslovalnici Zveze pevskih društev in pri Krščanski kulturni zvezi v Celovcu, Viktringer Ring 26, telefon (04222) 84 3 58, pri prosvetnih društvih in pri farni mladini.

„Pravda" o Ruskovih izjavah

V moskovski »Pravdi« je izšel v ponedeljek članek Jurija Žukova, ki se bavi v prvi vrsti z izjavami Deana Ruska, katere je podal na zasedanju NATO (Atlantskega pakta) pred kratkim v Bruslju. Ta je namreč izjavil, da je dolžnost NATO, da zaščiti tudi tiste evropske države, ki ne spadajo v to zvezo. S tem je Rusk dokazal, piše »Pravda«, napadalni značaj Organizacije severnoatlantskega pakta. Rusk je na zasedanju izjavil, da sta »usodi Avstrije in Jugoslavije« tesno povezani z neposrednimi interesi NATO glede varnosti. Komentator »Pravde« dalje trdi, da dežele, med njimi zgoraj omenjeni, odklanjajo zaščito s strani Atlantskega pakta. Tako je, na primer avstrijski zunanji minister dr. Kurt Waldheim izjavil, da njegova dežela ne potrebuje obrambe NATO, ker se je Avstrija z državno pogodbo leta 1955 odločila za trajno nevtralnost.

Tudi finski ministrski predsednik Koivisto je izrazil nezadovoljstvo zaradi uvrstitve Finske med dežele, ki jih hoče zavarovati Atlantski pakt.

Moskovska »Pravda« je v ponedeljek pisala tudi o prisotnosti sovjetske mornarice v Sredozemskem morju. List pravi, da to dejstvo potrjuje njeno nujnost v tem delu sveta. Sovjetski partijski organ označuje ameriško-španska pogajanja za obstoj ameriških oporišč v Španiji kot del »strategije ameriškega imperializma«.

Kratke vesti

● V ponedeljek je v Laosu pri Savannakhtetu treščilo na zemljo letalo »C 46« z 32 potniki in se vnelo; vsi ljudje so izgubili življenje. Predstavnik ameriškega veleposlaništva je povedal, da so se v letalu peljali zastopniki vojske ZDA.

● Izraelski zunanji minister Aba Eban se bo prihodnji teden verjetno sestal na Cipru s posredovalcem OZN Jarringom. Sestanek bo pomemben, ker priča, da se bo Jarringova misija nadaljevala tudi po 1. decembru, ki je bil določen kot končan rok njegove misije.

● Preteklo soboto je prišlo v dunajskem predmestju Florisdorf do strahovite nesreče: potniški avtomobil nižjeavstrijske registracije, ki ga je vozil Avstrijec Hackl, se je z vso silo zaletel v tovornjak. Trije slovenski delavci iz Prekmurja, doma v bližini Murske Sobote, so bili takoj mrtvi, voznik pa je umrl nekaj ur pozneje v bolnišnici.

● V Froissyju v Franciji je v ponedeljek izbruhnil požar v sirotišnici. Zgorelo je 14 otrok, dva pa sta hudo opečena.

● Okrog sto sovjetskih in trideset kitajskih podmornic križari v Pacifiku (Tihem oceanu), je izjavil ameriški poveljnik pacifiške mornarice za obrambo proti podmornicam admiral Bowen. Komunistične podmornice bi lahko napadle ameriško ozemlje z raketami, je še dodal Bowen.

● Na Dunaju sta dva mladoletnika vlomila v neko prodajalno orožja, iz katere sta odnesla puško, več pištol, daljnoglede in okoli tisoč nabojev. Prijeli so ju nekaj ur po vlomu. Na zaslišanju sta priznala vlom v isto prodajalno pred mesecem dni.

● Sodna obravnava proti Bruceu Reynoldsu, »duhovnemu očetu« največjega poštnega ropa v britanski zgodovini (v avgustu 1963), se je začela 26. novembra v Londonu. Med zasliševanjem na sodišču v Landsalu Reynolds doslej ni nosil lisic.

● Na hebridskem otoku Lewis (zahodnoškotski otok), ki ima 25.000 prebivalcev, se je zgodil prvi zločin po sto letih: mrtvo so našli 80-letno Mary Mackenzie. Dvaindvajset policistov je uvedlo hišne preiskave po vsem otoku.

Politični teden

Po svetu . . .

VOJAŠKI UDAR V MALIJU

V Maliju, zahodnoafriški republiki, je vojska v torek, 19. novembra, izvedla udar in strmoglavila predsednika Modiba Keito in njegove sodelavce. Udar v Bamaku (glavnem mestu dežele) je potekal brez krvi. Vodja udara je poročnik Musa Traore.

Modibo Keita je bil na čelu države od leta 1960, ko je postal Mali neodvisen. Keita je najprej pritegnil strokovnjake iz Kitajske in Sovjetske zveze in zastopal protizahodno smer. V zadnjih letih pa se je zasukal proti Zahodu, najbolj proti Franciji, kjer je prosil za gospodarsko pomoč.

Opazovalci označujejo režim Modiba Keite za poskus, da bi zagotovil Maliju neodvisno smer med afriškimi državami, ki so bliže Zahodu, in tistimi, ki so bliže socialističnim državam. Keita je znal obdržati dobre odnose s Parizom, z Washingtonom, Moskvo in Pekingom. Sile, ki so izvedle udar, niso bile zadovoljne s tem, da je Keita krepil sodelovanje z Zahodom.

Modibo Keita je bil že pred proglasitvijo neodvisnosti vodja sudanskega gibanja za neodvisnost. Republika Mali je bila ustanovljena 19. januarja 1959 in sicer kot federacija, sestavljena iz bivšega francoskega Sudana in iz Senegalije. Prestolnica je bila Dakar, predsednik republike pa Modibo Keita. Popolno neodvisna je postala 20. junija 1960. Dva meseca kasneje, 20. avgusta 1960 je federacija Mali razpadla. Senegalija je postala neodvisna republika s prestolom v Dakru, sudanski del bivše federacije Mali pa je postal republika Mali s prestolnico Bamako.

Vojska bo ostala na oblasti, dokler ne bodo ustanovili demokratične vlade, ki bi izhajala iz svobodnih volitev.

Značilnost udara je, da so ga opravili mladi častniki in ne vojaški šefi.

. . . in pri nas v Avstriji

KLAUS ZA BOLJŠO OBRAMBO

V svojem sobotnem radijskem govoru je zvezni kancler dr. Josef Klaus ugotovil, da moramo sedaj, ko so proslave ob 50. obletnici avstrijske republike mimo, pogled vreči bolj v prihodnost. Če hočemo, da bo avstrijsko gospodarstvo moglo tekmovati z drugimi, je treba njegovo zmogljivost pojačiti. Kancler je tukaj navedel konkretne ukrepe, ki jih vsebuje tako imenovani »Korenov načrt« (glej naš list, štev. 41, pod naslovom »Kaj je Korenov načrt«).

O posvetovanju v finančnem in proračunskem odboru parlamenta in o proračunu za leto 1969, je dr. Klaus dejal, da so vsa posvetovanja potekala v ugodnem ozračju.

Najvažnejše vprašanje za Avstrijo pa ostane slej ko prej neodvisnost in varnost naše dežele. Zmerom moramo biti pripravljeni našo nevtralnost z vsemi razpoložljivimi sredstvi, ki jih imamo na voljo, braniti. Prav zaradi tega je vladna stranka pretekli četrtek (21. novembra) naprosila zvezno vlado, da vzame v pretres vse administrativne in zakonodajne možnosti, kajti le tako bo mogoče okrepiti udarno moč državne obrambe. Predno pa bomo sklenili nekaj konkretnega, je samo ob sebi razumljivo, da se hočemo o teh vprašanjih pogovoriti z drugimi strankami.

KARABINJERJI PREISKALI SEDEŽE SVP

Na ukaz bozenskega tožilstva so italijanski karabinjerji v noči na sredo, 20. novembra, preiskali številne sedeže Južnotirolske ljudske stranke v Boznu in okolici. Preiskava je bila v zvezi z dogodkom, do katerega je prišlo na volitvah v nedeljo, 17. novembra, na volišču v Glurnsu (Vinčgauu): predsednik volišča, 23-letni Bernard Wallnöfer, je tam izročil volivcem vsoto 1500 lir v delno povrnitev potnih stroškov. To početje je nasprotno členu 95 volilnega zakona, po katerem je prepovedano izročati volivcem v tednu pred volitvami in na sam dan volitev vsote denarja. Imenovani člen predvideva kazni 3 do 5 let zapora in globe od 500.000 do dveh milijonov lir. Predsednik SVP dr. Silvius Magnago je izrazil obžalovanje o tem pripetljaju, hkrati pa tudi o načinu, kako je policija izvršila preiskavo. Dejal je, da nima SVP pri tem nobene soodgovornosti.

Kot poročajo iz Bozna, je italijanska policija izpustila iz preiskovalnega zapora Bernarda Wallnöferja.

Časopis »Dolomiten« zaplenjen

Bozensko tožilstvo je preteklo soboto odredilo zaplembo nemško pisanega južnotirolskega dnevnika »Dolomiten«. Ukrep je izdalo na temelju italijanskega zakona, ki prepoveduje objavljanje besedila o preiskavi glavnega sedeža SVP.

Iz Bozna se je tudi izvedelo, da je predsednik južnotirolske napredne stranke Egon Jenny vložil pri volivni komisiji pritožbo, češ da so rezultati preteklih volitev na Južnem Tirolskem neveljavni. Jenny se sklicuje na to, da je SVP kršila volivni zakon, ker je vsakemu volivcu, ki je prišel nalašč za to iz tujine v Italijo, izročila po 1500 lir.

Rim: Dunaj je želel odložitev

Italijansko zunanje ministrstvo je označilo vesti, ki so krožile v soboto, 23. novembra, kot neresnične, češ da naj bi sestanek strokovnjakov med Avstrijo in Italijo o Južni Tirolski, ki je bil napovedan za 6. in 7. november prestavili na željo Rima za nedoločen čas. To srečanje je bilo prestavljeno namreč na avstrijsko željo. Avstrijski veleposlanik v Rimu je prosil 31. oktobra italijansko zunanje ministrstvo za preložitev.

Nobenega miru na Srednjem vzhodu: Okoli petsto Arabcev je aretirala izraelska policija v Jeruzalemu neposredno po eksploziji 200 kilogramov težke bombe v petek, 22. novembra. Bomba je eksplodirala na zelenjavem trgu v času, ko je bilo tam največ ljudi; mrtvih je bilo 11 ljudi, 55 ranjenih, od teh 18 težko.

SLOVENCI

doma in po svetu

Druga nagrada Miši Pengovi

Žiri Salona mladih v Zagrebu je pred dnevi podelil nagrade mladim ustvarjalcem. Od Slovencev je prejela drugo nagrado Miša Pengov — kakor je zapisano v sklepu žirije — za svojo „filigransko natančnost in za mehko tkanje na senzibilnih površinah".

Slovenci v Kanadi

Slovenska šola v župniji Brezmadežne je sprejela letos v prvi razred 19 učencev. Vsega skupaj je letos v tej šoli 165 učencev in učenk. V Slovenski ljudski šoli pri Mariji Pomagaj pa se je letošnje leto vpisalo 164 šolarjev. Učence poučujejo: ga Marija Por in gdč. Merhar v 1. razredu, gospodični Mirijam Čekuta in Rosvita Pušnik v 2. razredu; gdč. Marija Bajt v 3.; gdč. Ivanka Levstek in Vilko Čekuta v 4.; v 5. in 6. razredu poučujejo Frank Pajk in gdč. Anica Bajt.

Delo misijonarja Ivana Štanta

Te dni je dobila teta slovenskega misijonarja Ivana Štanta, ki živi v Gorici, pismo z Madagaskarja, kamor se je bil v začetku oktobra srečno vrnil omenjeni misijonar. G. Ivan Štanta pravi, da so ga njegovi verniki v Isoanali zelo navdušeno sprejeli. Ni manjkalo pozdrava z zvonovi, narodnih plesov ter obdarovanj s kokošmi in gosmi. Za misijonarja se je seveda spet pričelo delo, polno skrbi. Počitnice v domačih krajih so končane, misijonska njiva kliče, a v srcu mu bo ostal lep spomin na toliko dobrih ljudi, ki jih je srečal v času oddiha doma. Naj jih Bog blagoslovi ter jim obilno povrne vse, kar storijo iz ljubezni do božjega kraljestva, on, misijonar pa jim obljublja, da ne bo pozabil nanje pri sveti daritvi.

Predavanje prof. Janka Kosa o Cankarju

Pretekli teden je predaval na filozofski fakulteti ljubljanske univerze o temi „Ideja volje do moči v Cankarjevih dramskih delih" prof. Janko Kos. Predavanje sta organizirala Zavod za prosvetno pedagoško službo Ljubljana in ljubljanska Slavistična društva Slovenije.

Bližnji vzhod — sod smodnika

Ko je lani 10. junija nehala 6-dnevna vojna med Izraelom in arabskimi državami, so zavzele zmagovite čete ozemlje, ki je dvakrat in pol tako veliko kot država Izrael sama. S pokrajinami, ki so jih odvzeli Jordaniji (ozemlje zahodno od reke Jordana), Siriji (golansko višavje) in Egiptu (Gaza, Sinai), ki se imenuje vedno še Združena arabska republika, pa so dobili Izraelci tudi približno milijon arabskega prebivalstva, činitelj stalne negotovosti in trajnih nemirov.

Zaloge orožja se polnijo . . .

Toda v sedemnajstih mesecih, ki so minili od zadnjega vojnega spopada, so Sovjeti zopet pomagali Egipčanom in Sircem, da so svoj vojaški potencial obnovili in še zboljšali. Samo jordanski kralj Husein, ki je zaradi lanskega poraza tudi največ zgubil, si ne more prav opomoči, ne vojaško, ne gospodarsko, ker so najbolj rodovitne predele zasedli Izraelci. Vrhu tega pa se še prestol kralja Huseina, ki bi se prav rad pogajal z Izraelci, sumljivo maje. Tudi Egipt je gospodarsko izredno slab in edinole sovjetske in druge injekcije ga držijo pokonci. Najbogatejši arabski državi, Kuvajt in Saudova Arabija, sta po sklepih hartumske konference, ki so jo sklicali Arabci po lanskem porazu, obvezani, da pomagata denarno Egiptu in Jordaniji, a tudi Siriji. Da pa konservativni državi ne podpirata radi revolucionarnih in pustolovskih režimov v Kairu in Damasku, se je že dalo čutiti.

. . . ne pa državna blagajna

Toda izkazalo se je, da je prav Egipt posoda brez dna; bolj jo polniš, bolj se prazni. Asuanski jez je tu primerna prispodoba. Zgradili so ga Sovjeti, vsa dežela si je obetala od njega lepšo prihodnost; zdaj pa, ko bi se moral končno napolniti z vodo reke Nila, so ugotovili, da so v zemlji razpoke, ki odvajajo prepotrebne količine vode v Rdeče morje, in tako se bazen najbrž nikoli ne bo napolnil.

Varuhi — poveljniki

Napetost od lanskega spopada naprej ni popustila prav nič. Izraelci imajo v sedanjem obsegu strateško idealne meje, in če bi prišlo zopet do spopada, v katerega se ne bi vmešavala nobena velesila, bi se zmagovalec že četrtič imenoval Izrael. **Toda sovjetski oficirji so zasedli tako v egipčanski kot v sirski vojski važna vodilna mesta, ker se je lani pokazalo, da je bilo vodstvo arabskih armad popolnoma nezmožno in da so kot prvi zbežali častniki, kar je vplivalo klavrno na disciplino in pogum vojakov.**

Tudi z navzočnostjo lastne mornarice, ki ima oporišča v Siriji (Latakija) in Egiptu (Port Said, Aleksandrija) hoče Sovjetska zveza na eni strani opogumiti Arabce, na drugi pa ustrahovati Izraelce. Poleg tega podpira Sovjetska zveza moralno, denarno ter z orožjem arabska »osvobodilna« gibanja, ki hočejo ustvariti nemir, nered in preplah med ljudstvom ter v izraelski armadi. Ljudstvo samo pa, ki je zaradi vojnih spopadov največ trpelo in še danes trpi, si želi miru in napredka. Ravno na tem področju jim lahko visoko razvita država Izrael veliko pomaga, tako na kmetijskem, kot tudi na trgovsko-gospodarskem področju. Poleg tega pa je civilno prebivalstvo tudi spoznalo, da Izraelci le niso tiste grozne pošasti, ki hočejo zaklati vsakega Arabca, kot se je to slišalo skozi leta in se sliši še danes v propagandi raznih radijskih postaj.

Izraelski obrambni minister general Moše Dajan je zagovornik mirnega sožitja obeh narodov in želi, da bi Palestinci ustanovili lastno državo; ta naj bi bila povezana z Izraelom, ki hoče obdržati vojaške postojanke ob Jordanu, na Golanu in v Gazi.

Oster kamen spotike je Jeruzalem

Sveto mesto Judov, kristjanov in mohamedancev je bilo do lanskoletne vojske deljeno med Jordanijo (staro mesto) in Izraelom (novo mesto). Izraelski parlament (kneset) pa je kmalu po premirju priključil Jeruzalem v celoti lastni državi, kar je povzročilo med mohamedanci in tudi drugod po svetu negodovanje.

Politični dinamit

Sicer je tudi že Organizacija združenih narodov pozvala večkrat Izrael, naj se umakne z zasedenih področij. Toda dokler ni mirovne pogodbe med Arabci in Izraelci, ki bo jamčila obstoj države Izraela ter uredila druga sporna vprašanja, je razumljivo, da zmagovalci lanske vojne ne bodo dali iz rok kar tako teh važnih postojank; preočitne so bile slabe izkušnje od januarja 1957 naprej, ko so zapustili izraelski vojaki brez garancij Sinai, ki so ga zasedli novembra leta 1956. Na mejo med Izraelom in Egiptom so sicer poslali Združeni narodi čete; ko pa je Naser začel lani rožljati z orožjem, je zapovedal U Tant enotam OZN, naj se umaknejo. Njihove položaje so zasedle egipčanske čete. Ta kriza iz maja 1967 je potem povzročila vojsko.

Najbolj sporno vprašanje so palestinski begunci, ki so zbežali po ustanovitvi države Izraela (sklep OZN leta 1948). OZN jih je denarno podpirala; toda v svojih taboriščih (Gaza v Egiptu, Jordanija, južni Libanon, južna Sirija) so živeli prav **po zaslugi političnega vodstva nove domovine** v nečloveških razmerah. Te države so potrebovale in zlorabljale begunce za politični smodnik, za dokaz nečloveškega ravnanja Izraela s temi reveži. Njih bivši voditelj Ahmad Šukairi se je izkazal kot eden najbolj ognjevitih in domiselnih hujskačev proti Izraelu. Begunci so šli lani z veseljem v »al džihad« (sveto vojsko), ki pa se je zanje končala skrajno nesveto.

Egipt je zgubil zaradi lanskega poraza vir najvažnejših in najzanesljivejših dohodkov — sueški prekop (treba je omeniti, da so dohodke v večini kasirali Rusi, kot odplačilo za milijardne kredite in razne dobave). Naser je zabredel še bolj v odvisnost od Sovjetske zveze in njegove sanje o vodstvu vseh Arabcev bodo ostale še dolgo sanje. **Dejansko je postala država ob Nilu sovjetska kolonija.**

Rešitev bo možna samo politična, toda Arabci bodo morali odstopiti nekaj predelov Izraelu. Izraelci si želijo medsebojnih pogajanj, ki pa se jih Arabci izogibajo na vse kriplje, ker zanje na papirju ta država sploh ne obstaja. OZN je v tem koncu sveta popolnoma odpovedala, v veliki meri po zaslugi nezmožnega generalnega tajnika U Tanta. Zastopniku Združenih narodov Gunnarju Jarringu, ki je bil prej švedski veleposlanik v Moskvi in ki se zdaj sprehaja med glavnimi mesti Bližnjega vzhoda, prav tako ni uspelo, da bi premaknil bistveno fronte ali vsaj zmanjšal napetost. Do mirovne pogodbe pa bo gotovo še nekaj hujših spopadov, ki bi lahko postali zopet prava vojska. Zaradi interesov Amerikancev in Rusov in njihovega morebitnega vmešavanja v spopade bi se utegnil tak vojni plamen razširiti še na druge predele.

Če pa hočejo voditelji arabskih držav Bližnjega vzhoda napredek, se bodo morali povrniti k realizmu in skleniti mir s sosedom, ki hoče samo v pokoju živeti na zemlji svojih očetov, kamor se je vrnil po skoraj dvatisočletni blodnji po svetu.

Jože Wakounig

Z Gallusom na Gradiščanskem

(2. nadaljevanje)

Hrvaška manjšina na Gradiščanskem

Hrvate so na Gradiščanskem naseljevali v času od 16. do 18. stoletja avstroogrski velikaši v krajih, kjer so Turki na svojih pohodih prebivalstvo uničili ali ga zelo razredčili. Največ Hrvatov — računajo jih preko 60.000 — je bilo naseljenih v trikotu med Dunajem Bratislavo in jezerom Neusiedl.

»Danes je na Gradiščanskem po uradnih cenitvah okoli 30.000 Hrvatov. Škofijski vestnik jih uradno navaja 27.800. Žal, da imajo naše uradne cenitve, zlasti državne ob ljudskem štetju svojevrstno vrednost. Na vprašalni poli se zanimajo za občevalni jezik, pozneje pa občevalni jezik jemljejo za materinski jezik, celo za narodnost in ne vem, kaj še vse.

(Tu sem postrani pogledal po pevcih: zopet pomenljivo bridko prikimavanje, češ, kakor pri nas na Koroškem!)

Naj navedem samo svoj lasten primer: ker sem v službi tu na deželni vladi, je razumljivo, da je moj občevalni jezik po veliki večini nemški. In tako so me hoteli prišteti med Nemce, nazadnje sem postal pol Hrvat pol Nemec, čeprav sem po materinskem jeziku in zavesti stoodstotni Hrvat, pa kljub temu stoodstotno avstrijski državljan. Kdor bi hotel dobiti nepotvorjeno število gradiščanskih Hrvatov, naj bi jih šel štet, kadar romajo v Maria Zell: to romanje je vedno neprisiljena prava narodna manifestacija. Tu jih bo naštel preko 30.000 brez otrok in starcev.«

Precej Hrvatov je še raztresenih izven Gradiščanske: okoli 7000 na Dunaju, 13 vasi na Madžarskem in 5 vasi celo severno od Bratislave na Slovaškem. Na Gradiščanskem so v treh skupinah: na severu okoli Železnega, na sredi okoli Frankenave in najmanjša skupina na jugu. Zelo jih slabi beg z dežele v mesta.

Potem se je dotaknil **šolstva:** lepo imajo urejeno ljudsko šolstvo, a samo to, drugih šol nimajo. Kjer imajo popolnoma hrvaška naselja, imajo šolo s hrvaškim učnim jezikom, ponekod s hrvaškim in nemškim, drugod zopet pa je hrvaščina kot prost predmet. Glavni problem je v tem: starše skrbi, da bi otroci mogli imeti težave z nemščino na glavnih ali srednjih šolah. Isto skrb imajo tudi hrvaški učitelji. Zato skušajo starše prepričati, **da je najbolje, da otroci nič ne znajo nemščine, dokler ne hodijo v šolo; potem se veliko lažje in bolje naučijo književne nemščine.**

Če bi se g. inšpektor pozorneje ozrl na pazljivo poslušajoče pevce, bi pri večini zopet mogel opaziti pomembno pokimavanje, slišati tudi kak pritajen vzdih, oboje pa več ali manj z isto vsebino: ‚Daj Bog tako pamet učiteljem in staršem tudi pri nas na Koroškem!'

G. inšpektor se je dotaknil tudi kulturnega udejstvovanja. Imajo 5 hrvaških pevskih zborov, 14 tamburaških zborov in 4 folklorne skupine, ki gojijo ljudske plese. Presenečeni smo poslušali: **igranje na tamburice se na ljudskih šolah poučuje kot prosti predmet.** Že na prvi vaji prejšnji večer je našo pozornost zbudila krepka hrvaška skupina v lepih, nič kričečih narodnih nošah — fantje in dekleta od 15 let naprej, najstarejši, ki jih je vodil, pa je bil prijetno okrogel možej, okoli 35 let. Vsa skupina je z neverjetno lahkoto igrala, zraven pela, manjša skupina pa še plesala. Zdaj smo razumeli: ta glasbila so jim domača že izza otroških let v ljudski šoli.

Ves v ognju je g. inšpektor tako nekako končal: »Hrvatje smo že skoro 400 let na Gradiščanskem. Veliko smo že storili za Avstrijo, kljub temu imamo ne le prijatelje marveč tudi nasprotnike v obeh velikih strankah. Toda z žalostjo moram ugotoviti, da nam je najbolj nevarna naša notranja razcepljenost, posebno še tisti naši ljudje, ki neprestano ponavljajo samo: ‚Mir, mir, mir!' Toda mir, za katerega bi se morali odpovedati svoji samobitnosti, bi bil gnil mir. Naših pravic nam ne bo nihče na krožniku serviral, boriti se bomo morali zanje, boriti, sicer zarjavimo in propademo.«

G. inšpektorju smo se s pesmijo zahvalili za zanimiva pojasnila. Ker je bil že čas za južino, smo se poslovili. Čez cesto je gimnazija in zraven Dijaški dom. Tu nas je že čakal g. prof. Antunovič. Južinal je z nami, potlej nam pa razkazal **Haydnovo mesto,** bolje povedano nekaj znamenitosti Haydnovega mesta, kakor se Železno ponosno imenuje po slavnem skladatelju. Pa je pravzaprav treba tako reči: kar je v Železnem znamenitega — če izvzamemo stolnico —, je vse povezano z dvema imenoma« Esterhazy in Haydn. Esterhazy je stara madžarska plemiška družina, ki ima na Gradiščanskem še danes mnogo posestev (na Madžarskem jih je po vojni zgubila). Ena največjih stavb v Železnem je grad Esterhazy. Tu je pred 200 leti deloval kot kapelnik in skladatelj v službi grofa Esterhazyja — **Josef Haydn.**

Trije kraji v Železnem so posebno povezani s tem imenom: muzej, grad Esterhazy in cerkev na Kalvariji, kjer je Haydnov grob. Ogledali smo si vse tri kraje pod strokovnim vodstvom.

Haydnov muzej je v hiši, ki je bila nekoč last skladatelja in je v njej tudi 12 let stanoval. Muzej obsega tri sobe: v Haydnovi hranijo vse, kar spominja na Haydna, na primer slike, skladbe v rokopisih in tiskane; v **Lisztovi** spomine na skladatelja Franca Liszta, ki se je rodil sicer na Gradiščanskem, deloval pa je v Nemčiji in na Madžarskem, Železno je samo dvakrat obiskal; v **Elßlerjevi** pa so spomini — predvsem slike in fotografije — svetovnoznane plesalke Fany Elßler, ki pa je zelo rada bivala v Železnem. Razlog, zakaj ima ta plesalka mesto v Haydnovem muzeju, je v tem: njen oče in stari oče sta bila Haydnova strežnika.

Mnogo zanimivega smo videli v muzeju. Nekaj pa je pri vseh zbudilo posebno pozornost: v naravni velikosti izdelana Lisztova roka, oziroma prsti. Liszt je bil verjetno največji pianist vseh časov: njegovo izredno igro na klavirju so mu omogočile roke. Njegovo zapestje je bilo močno, prsti pa koščeni in neverjetno dolgi. Nismo imeli merila s seboj, toda po približni cenitvi bi bili dolgi okrog 14 cm, rajši kaj več.

Grad Esterhazy je mogočna stavba sredi Železnega! Lahko si ga ogledate na znamki za 3,50 šil., ki jo rabite, če pišete v inozemstvo. Ker je grad postavljen na lahno vzpetino pobočja, je vtis, ki ga napravi stavba, toliko močnejši. Na obeh koncih pročelja sta stolpa in v vsakem stolpu po en zvon. Posebno velik je v zapadnem stolpu: 9800 kg težak in 220 cm širok (v premeru). Z njim zvonijo samo za izredne prilike, a za vrvi mora prijeti pet do šest mož, da se zvon premakne v tečajih. Je drugi največji zvon v Avstriji, večji je samo še na Dunaju pri sv. Štefanu (»die Pummerin«).

ZVEZA PEVSKIH DRUŠTEV:

Gostovanje Akademskega pevskega zbora „Tone Tomšič"

Številne prireditve prav v teh tednih bi nas kmalu privedle do tega, da bi za 1. december napovedani koncert APZ kaj lahko prezrli, morda celo omalovaževali. Prirediteljica Zveza pevskih društev pa smatra vprav tokrat za svojo posebno dolžnost, da opozori vso našo koroško javnost na ta,

za nas Korošce izreden koncert:

- **Izreden ne le po posebni kvaliteti gosta, že znanega nam Akademskega pevskega zbora ljubljanske univerze.**
- **Izreden, ker bomo na njem slišali nov program, ki ga je APZ za letos pripravil.**
- **Izreden, ker bomo slišali krasne zborovske skladbe slovenskih skladateljev; velikega dela teh pesmi sploh še nismo slišali na Koroškem.**

Že vsi ti izredni momenti bi nas morali privabiti na ta koncert. Pa vse te izredne momente presega eden, za nas Korošce najbolj pomemben:

- **APZ bo pel v drugem delu samo koroške narodne pesmi.**

APZ sam pravi v prospektu, s katerim se nam predhodno predstavlja, da hoče namesto različnih ljudskih pesmi zapeti le ljudske pesmi samo ene izmed slovenskih dežel in je na prvo mesto postavil pesmi naše Koroške. Pravi, da imamo »prefinjeno lirično pesem, kakor jo ima le še komaj katera druga«, da je zaklad naših pesmi bogat, da so iz tega zaklada zajemali številni domači skladatelji. Pravi, da je naša pesem jasna, razločna, mehka v svojem narečju, rojena iz zvočne darovitosti Koroščev in prednjači s tem pred pesmimi drugih slovenskih pokrajin.

Manj znane ali sploh neznane koroške pesmi

bo zapel APZ. Vmes bodo celo krstne izvedbe novih priredb naše stare pesmi. To bo še spet za nas posebna privlačnost tega koncerta. Doslej še nismo slišali **»Čier so včas' bile«, priredil Miro Kokol;** ne **»Damon na Melito« po zapisku Urbana Jarnika priredil Matija Tomc,** pesem, ki so jo nekoč povsod po Koroškem peli; tudi nismo še čuli **Kramolčeve prireditve pesmi »Ena sama rieč me griva«, ki jo je zapisal profesor glasbe na slovenski gimnaziji v Celovcu, dr. France Cigan;** krstno izvedbo bomo čuli še za pesmi: **»Dajte mi, mati, dva krajcarja« in »Turče pod gradom dirjajo«.** In še nekaj drugih koroških pesmi — nekatere smo le redkokdaj slišali, nekaterih pa sploh ne ali pa le pri Zilji.

Najboljši zbor bo pel našo koroško pesem

Dovolj prilik imamo, da primerjamo, kako poje isto pesem zdaj ta, zdaj drug zbor. In kakor novo odkritje nam je pesem, če jo kakšen zbor poda posebno lepo, posebno zanimivo, posebno značilno. To se nam obeta v najvišji meri na koncertu 1. decembra. Našo pesem nam bo pel zbor, ki ima za seboj slavno tradicijo, obilo uspelih nastopov doma in daleč okoli po svetu: Avstriji, Nemčiji, Franciji, Italiji, Angliji, Poljski, Rusiji, Belgiji; zbor, ki je na mnogih mednarodnih tekmovanjih dosegel prvo in drugo mesto, da radijskih in televizijskih snemanj sploh ne omenjamo. Ta zbor nam bo interpretiral našo pesem, koroško ljudsko pesem, pod veščo roko dirigenta Marka Muniha.

Sezite po programu APZ

Na razpolago vam bo na koncertu. Pa tudi že, ko boste kupovali vstopnice, ga boste lahko dobili. Je jako lep, poučen, bogat. Saj bi morali zdaj še govoriti o lepih umetnih pesmih, ki jih bodo peli, pesmi »preprostih besed kakor: kruh, ljubezen, dobrota . . .«, pesmi naših slavnih pesnikov Župančiča, Kosovela, pri nas na Koroškem znanega Široka in drugih, pesmi naših slavnih skladateljev, Adamiča, Lajovica in drugih. Zdi se, da tako zanimivega sporeda na naših pevskih prireditvah izlepa še nismo imeli. Pa o vsem tem se boste poučili s programom v roki, ta bo udeležencem lahko naredil koncert šele prav razumljiv. Saj podaja tudi besedila za vse pesmi. S programom v roki bo postal koncert še lepši užitek in doživetje.

Kdo bo ostal doma?

Ko se nam obeta tako izreden kulturni dogodek! Ko bodo proslavljali našo pesem, umetno pesem in našo koroško ljudsko pesem! Hočeš mar malodušno samevati v običajni vsakdanjosti doma, ali pa bi se rajši naužil novega ognja ob ognju mladih, navdušenih pevcev, ki pojo tvojo, našo pesem, da iskra iz njih žarečih oči vname iskro tudi v tvojih očeh in v očeh vseh udeležencev. Hočeš mar poslušati godbo iz konzerv ali pa boš rajši poslušal živo petje, mlade glasove, ki bodo vzbudili v tvoji duši sorodne strune, da bodo še dolgo, dolgo potem brnele ob lepem spominu na edinstveni koncert APZ 1. decembra 1968 v Domu glasbe v Celovcu.

Ne, ne bom ostal doma, pojdem na ta koncert, pa naj bo mraz, sneg in vihar, pa naj prekle letijo z neba.

KUPUJTE TVRDKAH
KI OGLAŠUJEJO V NAŠEM LISTU

Ob petdesetletnici smrti Ivana Cankarja

Za resnico in pravico

Majhen je naš narod, postavljen med velikane, trd mu je obstoj na lastni zemlji. Rodil je vrsto velikih mož in žena, ki so mu prinesli slave in časti. Zato slavimo njih zasluge, ki so jih priborili narodu v blagor. Tak borec za kulturo slovenskega naroda je bil Ivan Cankar, ki je vzrastel in vzcvetel pod najtežjimi pogoji. Trpel je, a ni obupal, delal je naprej. Njegovo delo moramo gledati iz zornega kota socialno čutečega človeka, ki je videl, kako izžemajo lažni rodoljubi narod, ki ga je on ljubil, mu prinašal v dar vse, kar je imel. Slovenska kultura mu je bila še neobdelan diamant, ki ga je on obrusil in mu dal tisto neizrekljivo lepoto. Letos se ga spominjamo ob 50-letnici njegove smrti. Živel je za narod, mu svetoval, ga kritiziral in mu pomagal iz kulturne zagate, v katero so ga spravili kulturni delavci tistega časa. Videl je problematiko narodnega obstoja in boja za samoohranitev.

Njegovo delo kaže kulturno in politično sliko tedanje ga časa. Vendar je Cankar tudi še danes aktualen za slovenski narod.

Življenje in delo

Ivan Cankar se je rodil na Vrhniki, na Klancu, 10. februarja 1876, kot osmi izmed dvanajstih otrok. Njegova mati je bila hči delavca, oče Jožef pa je bil po poklicu krojač, a se je kmalu gospodarsko uničil.

Tako je bila Cankarjevim dodeljena usoda gostačev. Oče je odšel na jug in vso skrb je morala prevzeti mati. Bila je dninarica in tako s težkim delom preživljala družino. Mali Ivan sam je bil šibek otrok, ko je vstopil v ljudsko šolo na Vrhniki. Kljub temu sta bila Cankarjev intelekt in njegova sposobnost za miselno in razumsko spoznavanje že od narave zelo visoko razvita.

Jeseni 1888 je vstopil v realko v Ljubljani. Bil je izredno nadarjen fant in z lahkoto izdelal. Vkljub zapostavljanju in sramotenju pa »boljši« družbi v mestu se je vzdignil s svojim razumom silno zgodaj nad vso okolico.

Cankar je imel več bivališč, živel je nekaj časa pri stricu, končno pa z bratom Karlom pri nekem krojaču. Že v tretji gimnaziji je začel pisati verze in pesmice, začel se je uveljavljati njegov pisateljski talent in »Ljubljanski zvon« in ljubljanski tedniki so mu začeli tiskati prve prispevke. Med srednješolskimi pisci je imel prvo besedo in udejstvoval se je zelo aktivno v literarnih krožkih, kot na primer v »Slogi« in v »Zadrugi«.

V višjih razredih je v učenju popustil, a zaživel je svoje dvojno življenje, ki ga je živel do konca svojih dni. Življenje v družbi, življenje na zunaj, in življenje v svoji duši, v sanjarijah in snovanjih, v katerih je šele resnično živel, delal in zmagoval. Tako je prišel čas mature.

Padel je v fiziki in bil odklonjen za eno leto. Leta 1896 pa je srečno opravil maturo in se podal na Dunaj. Vpisal se je na stavbenem oddelku tehnike, bolj, da bi pokazal, da je le nekaj »tiste fizike« v njem, iz katere je pri maturi padel, kakor iz lastnega nagiba. Kmalu pa je odkril, da ga študij ni zanimal in pogosteje so mu uhajale misli k študiju germanistike in slavistike. Zanimalo ga je tudi dunajsko literarno delo. Že v tej dobi je za Cankarja značilno, da so se mu posrečile samo sanje, snovanje in načrti — umetnosti življenja samega ni obvladal. Tako je ležalo bistvo Cankarjevega telesnega življenja v geslu, da sta resnica in življenje le v sanjah in v otroškem hrepenenju; vse drugo je življenja ponesrečen poskus.

Te sanjarije je Cankar potem umetniško oblikoval.

Pridružil se je literarnemu klubu, v katerem so bili še Govekar, Župančič in Eller. Tukaj se je kmalu seznanil z dekadenco in simbolizmom, dvema najbolj vplivnima literarnima strujama.

Tedaj mu je umrla mati. V svoji revščini Cankar niti pogreba ni mogel plačati. Ravno na mater so ga vezali spomini, ki jih je opisal v črtici: Skodelica kave.

(Glej 7. stran!)

SEDAJ ŽE MISLITI
ZA BOŽIČ DAROVATI
KOROŠEC — KUPUJ
PRI DOMAČIH TVRDKAH

Oltarne sveče za cerkev
naročite v
MOHORJEVI knjigarni!

Ob robu povedano

Živa deželna zavest?

Iz dnevnega časopisja smo razbrali, da je imela Kärntner Landsmannschaft pred nedavnim svoj redni letni občni zbor. V celovškem muzeju je predsednik univ. prof. dr. Oskar Moser pozdravil številne funkcionarje in člane. Poleg običajnih poročil raznih funkcionarjev je podal univ. prof. dr. Kranzmayer glavni referat o koroških gorskih imenih.

Cela vrsta oseb iz koroškega javnega življenja je bila odlikovana z medaljami oziroma z diplomo »Zahvala domovine« (Dank der Heimat). Med odlikovanci so bili deželni glavar Hans Sima (ki je diplomo prejel že nekaj dni poprej ob obisku zastopnikov Kärntner Landsmannschaft v njegovih uradnih prostorih; med zastopniki je bil tudi predsednik Kärntner Heimatdiensta dir. Heribert Jordan), deželni svetnik dr. Hubert Knaus (FPOe), generalni vikar drr. Josef Kadras ter gosposvetski župnik Wilhelm Mucher, avtor knjige »Die Sprache des Religionsunterrichtes in Südkärnten. Eine Entgegnung. Cyril und Method«. Iz poročila nismo mogli razbrati, zaradi kakšnih domovinskih zaslug so bile omenjene osebe deležne odlikovanja. To vprašanje bi bilo vsekakor tudi zanimivo. Če je Kärntner Landsmannschaft živa deželna zavest, kakor pravi poročevalec, potem smemo pričakovati, da vestno vodi politiko za vse Korošce. To naj bo ob občnem zboru Kärntner Landsmannschaft pribito!

Tromostovje

Pred tednom so v Vidmu (Udine) v Italiji odprli razstavo šolskih knjig. Na tej razstavi so zastopane Koroška, Slovenija in Furlanija. Sokraj 400 šolskih učbenikov si človek lahko ogleda.

Značilnost italijanskih učbenikov je predvsem v tem, da za ljudsko šolo poznajo le jezikovno čitanko, vsi drugi predmeti od verouka do fizike so zajeti v eni sami knjigi, ki ima primerno veliko naklado in je tako poceni.

Tako primerjalno možnost na šolskem področju pozdravljamo, ker je tudi neka pot medsebojnega spoznavanja in približevanje treh sosednih narodov.

Na Koroškem pa smo možnost in priložnost medsebojnega spoznavanja imeli že v deželi sami, le volje nam je manjkalo. Imeli smo nad deset let dvojezično šolo, ki je imela nalogo medsebojnega približevanja slovenskih in nemških otrok, ne samo njihovih knjig.

Nestrpnežem je to pomenilo posiljevanje večinskega naroda, če so se tudi nemški otroci učili nekaj slovenščine v šoli. (Podrobnejše poročilo prinašamo na 6. strani: »V Vidmu so odprli razstavo beril«).

ŠT. RUPERT PRI VELIKOVCU

(Srečanje absolventk gospodinjskih šol)

Tudi mokri in mrzli sneg ni prestrašil nekdanjih gojenk gospodinjske šole v nedeljo, 17. novembra, ko so se v tako lepem številu zbrale v gospodinjski šoli pri sestrah v Št. Rupertu.

Tajnica Zveze absolventk je pozdravila vse navzoče. Letošnje učenke so veselo zapele in lepo deklamirale. Tudi iz Št. Jakoba jih je nekaj prišlo in so prinesle pozdrave tamkajšnjih gojenk. V kratkem nagovoru je g. dvor. svetnik dr. Joško Tischler naročal dekletom, naj dobro porabijo dragoceni čas, ki jim je dan na pripravo materinskega poklica.

G. Jože Kopajnik, rektor tinjskega doma duhovnih vaj, pa je navzočim govoril o papeževi okrožnici »Človeško življenje«. Vsi smo govoru z zanimanjem sledili, kar se je videlo tudi iz diskusije po govoru. Saj je toliko zanimanja in različnega mnenja o tej okrožnici, da je bilo res potrebno in zelo važno, da se o tem govori z odkrito in jasno besedo materam in zlasti dekletom, ki se za materinski poklic pripravljajo.

---

8. a. razred Slovenske gimnazije bo nastopil v nedeljo, 1. decembra, s petjem, recitacijami in godbo »Veselih študentov« ob 14.30 (pol treh) popoldne v Podgorjah pri Auerju in ob 19.30 (pol osmih) zvečer v Bilčovsu pri Miklavžu.

Vsi prisrčno vabljeni!

Pri nas na Koroškem

IZ VRST KOROŠKE DIJAŠKE ZVEZE

Koroška dijaška zveza nam je poslala dva prispevka: »Pogled v prihodnost« (napisal Franc Wedenig) in »Tajniško poročilo«.

Pogled v prihodnost

Ob številnih in važnih državnih ter deželnih proslavah, v časih obletnic in spominov na nekdanje, vendar ne tako zelo davne dogodke bi ne smel stati ob strani noben avstrijski državljan. Razumljivo je, da mnogi obtičijo v neki **retrospektivi**, ali zaznamovani za vselej od porodnih bolečin našega stoletja, naše države, se ne morejo sprostiti mučnih spominov in preživelih prepričanj ali zaslepljeni od svojih baje ogromnih zaslug — je njih pogled obrnjen nazaj, sedanjosti in bodočnosti pa kažejo hrbet. S tem nočem odrekati ljudem pravice do obhajanja historično in politično, za družbo pomembnih dogodkov. Te pravice ne mislim odrekati ne starejši ne mlajši generaciji, temveč smatram celo za državljansko dolžnost, da se spominjamo tsitih dni, ko je nastala naša država. Samo, preteklost ni naš stalni dom, iz nje le izhajamo; dobro je, jo poznati, mnogo boljše pa je, da spoznavamo znake in zahteve sedanjosti in ustvarjamo ustrezne pogoje za bodočnost.

Hočemo nakazati primerne **perspektive** kolikor toliko splošne veljave za vso družbo ali za nekatere njene dele. Seveda, brez temeljite, globokokritične **introspektive** si ne moremo lastiti pravice do nasvetovanja, osnovanja kaj šele oblikovanja in zahtevanja.

Študirajoča mladina v Koroški dijaški zvezi je nehala porivati »Sizifov kamen«, čeprav je kazalo, da se koroški Slovenci le-tega ne bodo mogli znebiti. Ta kamen ni nič drugega kot strnjen obup, zgoščeno nesmiselno trpljenje, okamenela nezmogljivost. Če so ga valili prejšnji rodovi spet in spet na goro preganjanja, na goro sovraštva, hlapčevstva in ponižanja, shirani in slabotni po vsem tem prekletem delu — nam mladim je dano, da odvalimo grozeči kamen za zmeraj s svoje poti.

Sicer ljudje ne vedo nič početi s prispodobami, a prepričan sem, da mnogi rojaki drug jezik še manj razumejo. Najmučneje je namreč poslušati dejstva, gledati golo resnico. Morda so starejši že gluhi od poslušanja, slepi od gledanja — vendar mi mladi moramo skušati graditi na dejstva, preko danosti ne moremo iti. Na tej podlagi, — in samo na njej — nam bo uspelo izdelati uresničljive koncepte za nadaljnje delovanje v družbi, v koroški družbi, v slovenski družbi. Tako početje zahteva današnji čas. S sanjarskimi predstavami skušati vplivati na dogajanja — je eno, z danimi možnostmi se potruditi priti čimbliže idealu — je drugo. Brez dvoma je za nas druga varianta odločilna.

Znana je vsem zgodbica (žal je le preveč resnična) o počasni in popolni (ali skoraj popolni) asimilaciji slovenskega življa na Koroškem. Nekateri krogi nam privoščijo to in ono pravico pod pretvezo dobrohotnosti, v resnici pa imajo zlobne namene. So tudi Slovenci, ki še vedno čakajo na neko »božično obdarovanje« od države ali dežele, drugi spet zapuščajo svoje »puste paše«, ne zmeneč se za dostojanstvo in vest se puste privezati k »tujim koritom«, da se le redijo in mastijo brez pretežkih naporov. — Toda: Zakaj ne izrabljamo svojih pravic? Zakaj se pustimo zvoditi? Zakaj zahtevamo nemogoče privilegije? Zakaj zaničujemo svoje in hvalimo tuje? Zakaj? — Ker smo pač precej zadnji v političnem, gospodarskem in kulturnem tekmovanju. To je dejstvo, ki ne bi moralo biti nujno takšno. Da v prihodnje ne bo več takšno — je naloga posebno doraščajoče inteligence; hkrati to pomeni obilje dela, truda, naporov.

Akademski pevski zbor »Tone Tomšič«

Tajniško poročilo

Delovanje KDZ je usmerjeno na zboljšanje vseh zadev koroških Slovencev. Iz leta v leto nadaljujemo s svojimi prizadevanji. V ta namen izdelamo koncepte za posamezno delovno leto. KDZ je zainteresirana za obveščanje javnosti, kajti šele nedavno se je izkazalo, da večina naših rojakov nima pravega pojma o naši študentski organizaciji, ne pojma o njenem namenu, ne o njeni dejavnosti.

Poslovno leto 1968/69 smo začeli z občnim zborom v Celovcu, kjer je bil izvoljen za predsednika KDZ Filip Warasch. Na sejah in sestankih je razlagal svoj program. V tem govori o dveh dogodkih, ki sta razvnela naše vrste in slovensko javnost: Program Narodnega sveta in zadeve okoli visokošolskega doma Korotana na Dunaju.

Program NSKS je razvnel duhove na Koroškem in predvsem v študentskih vrstah je prišlo do ostrih debat. DKZ je zavzela svoje stališče in od tistega časa se vidi, da je tudi med Narodnim svetom prišlo do več misli. V zvezi s samovoljnim pisanjem bivšega predsednika NSKS v Našem tedniku je Warasch dejal:

Nadalje je predsednik dejal, da je KDZ slej ko prej zainteresirana za svobodno pisanje tudi v manjšinskih listih.« Glede Korotana je omenil predsednik KDZ skupno akcijo visokošolcev na Dunaju ter pismo Mohorjevi, v katerem je navedla KDZ svoje predloge za rešitev problema. V počitnicah je prišlo do sestanka odbornikov Mohorjeve družbe, NSKS, Kluba slov. študentov in KDZ v Šmihelu pri Pliberku, kjer je bila izražena potreba po ustanovitvi **kuratorija**, oz. druge instance za Korotan. Kot je sedaj znano, pa Mohorjeva želi ustanoviti **sosvet**, v katerem naj bi bili zastopani: dva zastopnika Mohorjeve družbe, dva zastopnika iz vrst študentov, ki stanujejo v Korotanu, dva zastopnika staršev ter p. Tomažič. — Toda KDZ spominja na predlog KDZ, Kluba slov. študentov ter NSKS v Šmihelu, naj imenujeta Klub in KDZ po enega zastopnika. Warasch nadalje izjavlja, da naj bi bil p. Tomažič prva instanca, kuratorij pa druga, — Mohorjeva družba naj bi sporazumno s študenti sosvetu oziroma kuratoriju določila kompetence.

Ena važna zadeva bo — tako Warasch — reorganizacija zveze. Delo organizacije bo treba usmeriti v dve smeri: prvič naj je KDZ masovna organizacija in v tem smislu bo treba delovati na dosedanjih temeljih naprej, za drugo pa je KDZ tudi organizacija elite. Bolje obveščevanje članov o sejah, sestankih ter vseh drugih akcijah bo potrebno. K temu je predsednik še omenil spremembo pravil in izvedbo ankete. Nato je opozoril na potrebo prostorov za zvezo v Celovcu, kajti močno narašča število visokošolcev in starešin, ki niso doma v celovških domovih in pričakujejo od KDZ, da jim ustvari tudi v Celovcu delovni center, kar pa ne pomeni, da ne bomo sodelovali z vodstvi celovških Mohorjevih domov.

Kar se tiče delovanja na zunaj, t. j. nasproti levičarski organizaciji in glede stikov s Slovenijo, bo ravnal Osrednji odbor KDZ v smislu resolucije, sprejete na 4. mladinskem taboru v Gorici, ki med drugim pravi, da želimo biti v pokoncilskem duhu odprti. KDZ je pripravljena navezati stike z mladino večinskega naroda in s tem pomagati odstraniti medsebojno nerazumevanje, nezaupanje in nestrpnost. KDZ želi neposredne stike z mladino v Sloveniji. Nazadnje predsednik zagotavlja, da se bo KDZ zavzemala za pravice slovenske narodne manjšine in za vrednote slovenstva.

Oktobra tega leta so se zbrali visokošolci na Dunaju, da bi izvolili za visokošolsko skupino KDZ svojega predsednika. Predsednikovo mesto je dobil kolega Teodor Domej. Poprej pa je poročal dotedanji predsednik Matevž Grilc o delu v preteklem poslovnem letu (1967/68). Obširno se je bavil z že znanimi stvarmi kot z dogajanjem v domu Korotan ter s spremembami v NSKS. Grilc dobesedno: »S tega mesta čestitam dr. Reginaldu Vorsperniku k njegovi izvolitvi ter izražam upanje, da bo sodelovanje med KDZ in NSKS v bodočnosti plodovito v smislu skupnega namena in interesa.«

(Nadaljevanje na 5. strani)

Celovški akademiki nadaljujejo svoje pokoncilske pogovore v slovenski radijski oddaji z razgovorom o »Avtoriteti in pokorščini« v ponedeljek, 2. decembra 1968, ob 18. uri zvečer. Prijatelje duhovne prosvete opozarjamo na ta zanimivi ciklus pokoncilskih razmotrivanj.

Katoliška podeželska mladina Kazaze priredi v nedeljo, 1. decembra 1968, ob pol treh (14.30) popoldne veselo

MIKLAVŽEVANJE

pri Ilgu v Kazazah.

Pojejo in igrajo dekliški oktet, mladinski zbor, naši mladi igralci in študentje.

Lepo vabljeni!

Vse za šport

- SMUČI FISCHER in KNEISSL
- PALICE ZA SMUČI
- SMUŠKE VEZI
- SANI ZA BOB
- SANKE
- ANORAKI
- SMUŠKE HLAČE

sedaj v veliki izbiri v

KAUFHOF - VELETRGOVINA

VALENTIN in ANGELA Blažej

PLIBERK — LIBUČE

tel. 04235-394 (noč. štev. 302)

„Pozdravljena, dolina šentflorjanska"

Ta naslov z vabila na Cankarjev recital pomeni nekaj samo tistemu, ki Ivana Cankarja ni šele prvič srečal ali vsaj bliže spoznal na tako napovedani odrsko literarni prireditvi. Na njej namreč dolina šentflorjanska ni bila niti enkrat imenovana, akoravno bi bil gotovo na mestu kak citat iz »Pohujšanja v dolini šentflorijanski«, Cankarjeve drame, ki po zamisli in obliki ima kaj sorodnosti s tem Cankarjevim recitalom.

S Cankarjevim recitalom torej je dne 23. in 24. novembra gostovalo v Celovcu, Št. Primožu in Pliberku Slovensko narodno gledališče iz Maribora. Otvorilo je z njim slovesnosti v spomin 50. obletnice pisateljeve smrti. Nastop dramskih igralcev v do dveh tretjin zasedeni srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu v soboto zvečer je pozorno občinstvo močno zgrabil ter izzval živahen aplavz. Brez premora — kar je bilo nekoliko utrudljivo tako za poslušalce kot gotovo tudi za recitatorje — je segal lok močno sugestivnih izpovedi od slavospeva na berača z belo krizantemo preko jezne sodbe nad narodom in njegovimi voditelji do zatrjevanja trpeče ljubezni do domovine. Gostje so se izkazali kot silno spretni tolmači Cankarja, tako njegovega ljubečega božanja kot njegove jedko zbadljive kritike nad poniževalnim klečeplastvom in nenačelnostjo človeka in družbe njegove dobe.

Izbor večine tekstov je bil tak, da hkrati, ko bičajo razmere pred polstoletjem, otipljivo padajo po sedanjosti. Kdor ima ušesa za poslušanje, ni mogel tega preslišati. Vendar, ali prav zaradi tega, bi rekel, da izbor v toliko ni posrečen, v kolikor se premalo ozira na zamejsko publiko. V domovini bo po vsej verjetnosti zadel v živo, v zamejstvu pa je deloma nerazumljiv ali vsaj neprimeren ter udarja v prazno. Kajti pri nas so problemi v marsičem docela drugačni in bi za bičanje napak in nedostatkov bilo treba povsem drugačnih citatov iz prebogate Cankarjeve zakladnice.

Sploh je lik, ki ga prikazuje ta recital o Ivanu Cankarju, pomanjkljiv in enostranski. Kajti to je le ena, in sicer zdavna ne najmočnejša in bistvena ter komemoracije najbolj vredna stran Cankarjeve osebnosti in dejavnosti. Dobra polovica poslušalcev so bili dijaki. Ravno njim bi bilo treba prikazati Cankarja ne toliko kot družbenega revolucionarja, ampak predvsem kot mojstra slovenske besede in velikana med slovenskimi pisatelji.

Navzlic tem pomislekom je bila prireditev močno doživetje, ki bo ostalo dolgo v spominu. Ob živi Cankarjevi besedi je zadobila v nas žive poteze podoba pisatelja, ki jo je oko gledalo na črno-belem stenskem transparentu. lkh

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

V prvem semestru 1967/68 je pripravljal odbor visokošolcev družabni večer ter sestanek s temo: Omejevanje rojstev na svetu. Na tem sestanku so podali trije visokošolci stališče medicine, teologije in sociologije. V drugem semestru zaradi krize okoli doma Korotana ni bilo možno nikakršno redno delovanje. Grilc pripisuje veliko krivdo Mohorjevi družbi, ki se je šele po štirih mesecih krize usedla s študenti k mizi. Na šmihelskem sestanku se je izkazala upravičenost študentskih zahtev. Kot doslej kaže, ni izgledov, da se bodo razmere v doglednem času rešile. Dalje predsednik označuje bilanco poslovanja v letu 1967/68 na splošno kot pozitivno; njegov zaključni stavek poročila: »S svojimi akcijami pa je mladina pokazala, da ji narod ni vseeno, da hoče v prihodnosti sprejeti vodstvo tega naroda; in sicer vodstvo z večjim poudarkom na narodnost, v boljšem sodelovanju vseh koroških Slovencev ne glede na njihovo strankarsko in ideološko pripadnost, poudarjam: vseh koroških Slovencev, in s tem ne mislim samo tesnejše sodelovanje organizacij, ampak predvsem to, kar nam najbolj manjka: tesnejše sodelovanje z ljudstvom na podeželju.«

Koroška dijaška zveza bo izvrševala v tem letu od odborov in predsednikov predložene koncepte, razdelila delo na redne sestanke, seje, srečanja, diskusije in delovne krožke ter druge izredne akcije. — O delu bomo poročali pogosto in obširno, kajti zainteresirati hočemo rojake za delovanje KDZ.

Tajnik KDZ

Objektivni odgovor

V prejšnji številki smo pisali, da hoče Naš tednik v smislu odprte debate pisati tudi o problemih, ki nastajajo iz dneva v dan. Zdrava kritična gledanja morajo biti v korist nam vsem. Doslej smo prinesli dva članka, enega je napisal dunajski študent, drugega osmošolec Slovenske gimnazije. Danes pa prinašamo močno zanimiv članek stalnega spremljevalca koroškega življenja iz Salzburga. (Op. ured.)

V uglednem časopisu »Die Furche«, štev. 32/1968 je objavil Heinrich Kraft članek o položaju koroških Slovencev. Res je treba pohvaliti objektivno pisanje danih dejstev. Prav je tako, da je dandanes zmerom več publicistov, ki se bavijo z vprašanjem koroških Slovencev, ker s tem opozarjajo na pereč problem, kako nekateri stalno ignorirajo ali pa tendenciozno obračajo stvari na glavo za dosego svojih lastnih koristi. Kar piše gospod Kraft, odgovarja resnici, in je danes močno aktualno, ker govori tudi o položaju avstrijske manjšine na Južnem Tirolskem.

Prav tako v časopisu »Die Furche«, štev. 41/1968 je odgovorila nasprotna stran, načenši vprašanje: koliko je Slovencev? Na to vprašanje je treba odgovoriti, da tako vprašujejo ljudje in organizacije, ki se niso nič naučile iz zgodovine. Po njihovem mnenju uživa slovenska manjšina preveč pravic, sorazmerno njihovemu številu, tako je pač njihovo pojmovanje.

Pa vzemimo na primer še druga dejstva. Iz tega odgovora je dobro razvidna stara igra: avtor je menil tako, to in ono odgovarja resnici, resnica je namreč . . . itd. Skozi vso zgodovino nemške kolonizacije pa se vleče kot rdeča nit dejstvo, da je treba pripadnike slovanskih narodov čimprej podjarmiti in raznaroditi. Tako je bilo v srednjem veku vzhodno od reke Labe, tako je bilo v drugi svetovni vojni. Slovana je treba pač germanizirati, ali da postane hlapec gosposki rasi brez kakršnihkoli pravic do višje izobrazbe in narodne zavesti. Prav zaradi tega so izginili mnogoštevilni slovanski narodi, a preostali so le še maloštevilni ostanki, kot so to na primer Lužiški Srbi, Kašubi in drugi. Kolonizacija slovanskega vzhoda je bila prav tako okrutna, kot boj belega človeka proti Indijancem v Severni Ameriki.

Ali bi dali Nemci podjarmljenim narodom pravico do samoodločbe, če oni ne bi izgubili vojn v preteklem stoletju? Sedanja nemška generacija mora plačevati račun za napake svojih prednikov, na primer Sudetski Nemci in Nemci na Vzhodu.

Pisec članka v »Die Furche«, 41/1968 očita Kraftu, da so netočni podatki glede odstotkov izida plebiscita leta 1920; en odstotek več ali manj, to ni važno. Dalje pravi člankar, da se je veliko število prebivalstva odločilo za priključitev k Jugoslaviji ter da je to dejstvo treba pripisati surovim metodam jugoslovanskih zasedbenih oblasti. Toda k temu je treba pribiti, da se nikdar ne sme ta metoda istovetiti z metodami, ki so jih uvajale v drugi svetovni vojni nemške, odnosno italijanske zasedbene oblasti v Sloveniji, to bi radi nekateri gospodje pozabili.

Kar se tiče Južne Tirolske, pišejo, da je zgodovinski greh, ker je Južna Tirolska razdeljena, vendar moramo reči, da niti pod fašizmom meja na Brennerju ni bila nikoli tako zastražena, kot meja, ki je šla skozi Slovenijo pod Hitlerjevo Nemčijo in Musolinijevo Italijo, ki je rezala naravno telo strnjenega slovenskega naroda. To je bilo seveda kar čisto v redu, ker je šlo samo za Slovence, a ne za Nemce. Nadalje se ne bo piscu odgovora prav gotovo nikoli posrečilo dokazati množičnega streljanja pred plebiscitom, katerega so izvajali v Sloveniji v drugi svetovni vojni. Vprašam, kje so bile brutalnejše metode? In kdo jih je izvajal v zasedenih krajih? Ne toliko Nemci iz rajha kot Korošci in Štajerci! Potem, ali so Jugoslovani pred plebiscitom razdeljevali rdeče in zelene karte prebivalcem zaradi klasifikacije? Skratka o posebnem nasilju ne more biti niti govora.

Ti skrajno pretirani »domovini zvesti« pa naj vedo, da je bil uspeh za Avstrijo pri plebiscitu odvisen od drugih momentov: Korošci so izgubili na vojaškem področju, Koroška je bila zasedena. To je bilo Italijanom trn v peti čisto iz vojaških razlogov. Prav zaradi tega so tudi Italijani posebno pritiskali, da je prišlo do plebiscita, ter so tako pomagali ohraniti zemljepisno enotnost koroškega prostora.

Drugo dejstvo: Kmetje so bili odcepljeni od svojih naravnih trgov Celovca in Beljaka, medtem ko je bil prevoz njihovih pridelkov v Kranj in Ljubljano nemogoč. To je bilo tudi vzrok, da so mnogi zavedni Slovenci glasovali za Avstrijo, dalje odločili so se za Avstrijo, a ne kasneje za priključitev k tretjemu (nemškemu) rajhu. Deseti oktober torej ni bil toliko zasluga »domovini zvestih« kot pravilno pojmovanje položaja slovensko govorečega prebivalstva. Tisti pa, ki so glasovali za Jugoslavijo, so se poslužili samo svoje naravne pravice kot Sudetski Nemci po Münchnu. Torej to nikakor ne more biti greh, ker so se poslužili naravne pravice samo zaradi tega, ker so Slovani. A vseeno je bil položaj Sudetskih Nemcev na Češkoslovaškem mnogo boljši kot koroških Slovencev pod oblastjo krajevnih mogotcev in gotovih društev na Koroškem.

Ugotavljanje manjšine, to pa je sedaj glavno geslo, brez katerega se ne more rešiti vprašanje člena 7. državne pogodbe. Kaj se ve, če se ne bi nekoč pokazalo prav tako ugotavljanje manjšine kot bumerang? Vzemimo, na primer stare statistike iz časov nekdanje monarhije, potem rezultate plebiscita leta 1920, dalje statistike iz prve republike, nadalje statistike ljudskega štetja in primerjajmo število Slovencev na južnem Koroškem, kaj bi lahko ugotovili? No, in če bi res prišlo nazadnje do takega ugotavljanja manjšine, bi se pokazalo, da se je znatno skrčilo število manjšine v deželi, in sicer ponajveč iz strahu pred diskriminacijo na raznih toriščih, na kateri strani bi bila večja blamaža? Pri tem ne smemo pozabiti, da Slovenci ne žive le pri nas, ampak tudi v Benečiji — Julijski Krajini, Združenih državah Amerike, v Argentini, Avstraliji in še drugje po svetu! Tisto, kar bi skrajneži proslavljali kot »zmago v nemški noči«, bi se obrnilo v njih hud poraz. Torej, dokler bodo koroški Slovenci živeli v strahu za svoj narodni in gospodarski obstanek, je govor o ugotavljanju manjšine brez pomena. Taktika pri ljudskih štetjih opredeljevati slovensko govoreče prebivalstvo na razne skupine, je taktika salame, ki jo prakticirajo države vzhodne bloka. Prištevati pa ljudi, ki govore slovenski in nemški jezik kratkomalo k nemško govorečim skupinam, a ne k Slovencem, je enostavno potvarjanje ljudskega štetja.

Še nekaj je treba tu omeniti, in sicer dejstvo, da nekateri umetno odcepljajo od Slovencev skupino tako imenovanih »vindišarjev«. Kdo so pravzaprav ti? Beseda »vindišar« je umetno skovana in ima slabšalen pomen, ki je nastal v slovarju skrajnežev, po drugi plati pa pravijo, da so »vindišarji« samostojna narodna skupina poleg slovenske. Taktika je očitna. Prav ti ljudje, ki pravijo, da je avstrijska narodnost izmišljotina, so sami izumili »vindišarski narod«, torej prava zgodovinska šala, kakor se jim zdi prav, brez vsakršne doslednosti. Kaj bi bilo, če bi Italijani rekli Južnim Tirolcem, ena skupina njih govori nemški, druga pa pustertalsko narečje itd., a ne nemški? In kaj, če bi Italijani enostavno priključili Južne Tirolce, ki govore tudi italijanski jezik, k italijanski narodni skupini? **»Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris!« (ali po naše: »Kar ne želiš, da se ti stori, tega ne stori nobenemu drugemu!«)**

Vladanje Nemcev nad slovanskimi narodi na Vzhodu se je strašno maščevalo leta 1945, sedanje generacije so morale zato drago plačati svoj račun. Zato naj si pangermanisti vzamejo to kot zgled, toda zdi se, da taka kratkovidnost še ni izginila.

Kot vidimo, zgoraj omenjeni članek v »Die Furche«, štev. 41, jasno priča, da se argumentira z napačnih vidikov, cilj pa je jasen, zato naj si ga koroški Slovenci dobro zapomnijo, kaj je vodilna misel takega dokazovanja. Dr. I. Heyer

TELOVADEC LEON ŠTUKELJ — SEDEMDESETLETNIK

Najuspešnejši slovenski olimpijec, pravnik iz Maribora, Leon Štukelj, je slavil sedemdesetletnico svojega življenja. Jubilant je sodeloval na treh olimpijskih igrah — v Parizu 1924, Amsterdamu 1928 in Berlinu 1936. Na telovadnih tekmovanjih je osvojil tri zlate kolajne (mnogoboj, drog, krogi), 1 srebrno (krogi) in 2 bronasti (drog, vrsta).

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 1. 12.: 7.00 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 2. 12.: 14.15 Informacije. Žena. Družina. Dom. — 18.00 Pokoncilski pogovor — TOREK, 3. 12.: 14.15 Informacije. Od tedna do tedna na Koroškem. Športni mozaiki. — SREDA, 4. 12.: 14.15 Informacije, pet minut za gospodarstvo. Iz kulturnega življenja koroških Slovencev (Martin Krpan — 2.) — ČETRTEK, 5. 12.: 14.15 Informacije. Koroška poje in igra (Koroški oktet; godbeno pevska skupina Pavel Kernjak; tamburaši iz Sveč in Št. Janža). — Darina Konc: 5 minut s starši. — PETEK, 6. 12.: 14.15 Informacije. Za krmilom. Kulturna panorama — SOBOTA, 7. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Program Mestnega gledališča je sledeč:

Petek, 29. novembra, ob 19.30: **Maska v modrem (Maske in blau)**, opereta v šestih slikah Freda Raymonda, glasbo je skomponiral Claude Severin. — Sobota, 30. novembra, ob 19.30: **Maska v modrem.** — Nedelja, 1. decembra, ob 10. uri: **Snežna kraljica (Die Schneekönigin)**, otroška pravljica in ob 15. uri opereta **Modra maska.** — Četrtek, 5. decembra, ob 19.30 bo premiera musicla **Moj prijatelj Bundbury (Mein Freund Bundbury)**, libreto je napisal H. Bez in J. Degenhardt; glasbo je skomponiral Gerd Natschinski.

Založba Kremayr & Scheriau je priredila pretekli četrtek, ob izdaji njene knjige „Avstrija - dežela, v kateri živimo" (Oesterreich - Land, in dem wir leben), diskusijski večer. Dr. Nenning (s svinčnikom v roki) je bil vodja diskusije. Na sliki je tudi naš predsednik NSKS dr. Vospernik.

Alojz Rebula na literarnem večeru

Sestavek, prebran v Celovcu 16. septembra letos

(Konec)

Ob **Poročilu o šolski akademiji** — prispeval ga je **dr. Janez Zerzer** — ne bi mislil, da gre za komaj deset let staro šolsko ustanovo, takšna zrela zaokroženost je v programu: italijanski renesančni skladatelj in Breda Ščekova, recitacije iz Drabosnjaka, nastop šolskega kvinteta in tria in baletnikov.

Viel Beifall für slovenische Schüler je zapisala Kärntner Tageszeitung. Schüler zeigten ihr Können je sporočila Kleine Zeitung. Naš tržaški Il Piccolo — za Slovence **nomen** ni bil nikoli tako **omen** kakor v tem primeru — ne bi zinil besede, tudi če bi mu šle vse slovenske tržaške šole zapet podoknico pod uredništvo. Ker pa mi nova šolska poslopja le dobivamo, čeprav obložena z nekaj manj marmorja kakor italijanska, vam tega celuloznega **Beifalla** ne zavidamo.

Dr. France Czigan — slovenska Koroška poje pod njegovo taktirko, kot vidim, saj je njegovo ime že sinonim za slovensko pesem ob Dravi — mi pove, da so poleg akademije imeli šolski pevci še dva nastopa, in to kar sredi celovškega mesta. To vam zavidamo: tega naš italijanski, slovenski, grški, dalmatinski, armenski in še ne vem kakšen Trst ne bi prenesel. Dvestopetintrideset je bilo teh pevcev: so jih rodile čez noč obdravske smrečine?

Da je v tej knjižici toliko Drabosnjaka, ki ga je dr. **Pavle Zablatnik** prikazal v zajetem članku in ki je dr. **France Czigan** objavil glasbene vložke k njegovim pesmim, posnete med ljudstvom na magnetofonski trak, ni samo znamenje zvestobe, ampak tudi kulturne zrelosti in uravnovešenosti. Z domačega humusa lahko zrasteš kamorkoli, a zrasti moreš samo iz njega. Tragično je, da mora zamejstvo, tako koroško kakor tržaško, peti to lekcijo določeni matični kulturi, ki hoče rasti iz Heideggerja, če že ne iz markiza De Sada!

Iz zapiska dr. **Antona Feiniga** o Cankarju — o Cankarju in ne o kakšnem profetu strukturalizma! — spoznavam tudi, kako se je plemeniti Nemec, Joseph Friedrich Perkonig, znal poglobiti v tega našega preroka, kako je videl v njem »wilde Hunger nach der großen Welt und Heimweh zu den stillen Quellen«.

Posebej me pritegnejo profili štirih nemških kulturnikov, ki jih je z verzirano kulturniško roko predstavil **Janko Messner**, štirih Evropejcev, ki jim je človečnost več kot kri in kultura več kot ekshibicija.

Erich Nußbauer, literarni zgodovinar, ki piše o Prežihovih Samorastnikih in se zavzema za medsebojno spoznavanje dveh mejnih literatur.

Christine Lavant, pesnica, ki vpije svoje raztrgane verze iz sodobne temé — »Preženi, pes, mi zvezdo nad vasjo — reži se tam mi čisto brez vzroka«.

Michael Guttenbrunner, jezni borec za pravico in resnico, ki še zna lomiti avtentični kruh poezije: »Ihnen fehlt jedes Wort für die Geschlagenen und Entrechteten« kliče pesnikom svojega časa.

Helmut Scharf, prijatelj Slovencev, ki elegično ugotavlja, da svinčnik in pero nič več ne zaležeta — sekir da je treba pesnikom in kijev.

V Trstu imamo blizu petdeset registriranih italijanskih literatov. Koliko bi mi jih predstavili kot prijatelje? Spraašujem se, koga.

Še ni kraja obiranju te knjižice, pred katero se lahko naše tržaško šolsko izvestje skrije. Še članek, **Otrok in igranje**, avtor dr. **Stanko Čegovnik**. Lahko bi bil to zapisek, malomarno vržen **ad hoc** na papir. Tudi tu se mi odkrije koroška vestnost: na poldrugi strani se seznanim z raznimi znanstvenimi teorijami o igri, navajajo se strokovnjaki, Rossi in Frölich in Pestalozzi.

Še enkrat je tu dr. **France Czigan**, ta rudar, ki neutrudno koplje v zakopane kulturne plasti Koroške, da mi v sestavku, v katerem se muzikološka kultura druži z jezikovno in stilno, razgrne **Stare in nove koroške pesmi**. Pa še obema dvema sedmima razredoma lahko sledim na njuni ekskurziji na Dunaj, o kateri poroča z živahno poročevalsko roko dr. **Reginald Vospernik**. Gledam te fante, kako jih izmed vseh dunajskih muzejev žal navdušuje najbolj tehnični: naših ne bi menda nobeden. Smejem se z njimi, ko v zoološkem vrtu opica zagrabi ponujeni dežnik in ga ob navdušenju soopic demonstrativno raztrže. Na koncu mi dr. **Milan Kupper** navrže, bolj slabemu športniku, še vpogled v šolsko telovadbo in v mlade rekorde, v troboje in štafete in skoke.

Soba se mi je razdišala od neznanega cveta.

Ko zaprem brošuro, s platnico v zeleni barvi, v barvi upanja, sem že odločen, s čim bom šel na svojo koroško pot. Poročilo bom napisal o njej, o tem živem brstju, zraslem v pišu okrog velikega groba. Poročilo o tem, kako je Slovenec ob morju, sredi polnih trt brez sonca, pretaknil to brstje, vejico za vejico. In kako je vsaki posebej zaželel blagoslov duha in zemlje.

Svoje besede sem mislil končati s hvalo žrtvovanju, ki je resigniralo na uspeh: razdajanju, ki se zavestno izživlja v čisto izgubo: boju, katerega slast je brezup zmage. Končati moram drugače: s hvalo žrtvovanju, razdajanju in boju, ki ne žanje samo slasti brezupa, ampak tudi slovensko milost v mladih koroških očeh.

Trst, 15. septembra 1968.

V Vidmu so odprli razstavo beril

V navzočnosti okoli 400 pedagogov iz vseh šolskih okrajev pokrajine Furlanije — Julijske krajine, Koroške in Slovenije so otvorili v Vidmu (Udine) v četrtek, 21. novembra, razstavo beril obveznih šol. Potem ko je prof. Zanoni kot pobudnik otvoril razstavo, je videmski župan prof. Cadetto v svojem pozdravnem govoru poudaril, kako more biti kultura najboljše sredstvo za spoznavanje meja ob tromeji in za utrjevanje prijateljstva med sosednimi narodi, ki navzlic različnim jezikom gojijo skupni cilj, težnjo po miru in blaginji. Za njim so se priglasili k besedi videmski šolski okrajni nadzornik dr. Fidenzi, prof. Zanoni, predsednik za vzgojo in kulturo Slovenije prof. Poljanšek, medtem ko je Koroško zastopal poslevodeči predsednik koroškega deželnega šolskega sveta deželni poslanec Josef Guttenbrunner.

Vsi govorniki so poudarili skupno željo, da se morajo odgovorni politični krogi sicer truditi za vse večjo menjavo blagovnih dobrin, da pa pri tem ne smejo pozabiti na duhovne vrednote, ki so tako velikega pomena pri oblikovanju značaja mladega človeka.

Poslanec Josef Guttenbrunner je med drugim dejal: »Narodi zemljepisnega prostora med Alpami in Jadranskim morjem se zavedajo, da so sosedje. Iz tega raste zavest, da so navezani eden na drugega, tako na primer na kulturnem torišču, na katerem zavzemajo šolska in didaktična vprašanja pomembno mesto. Odpraviti predsodke in zmote je v prvi vrsti smisel kulturne izmenjave.«

Razstava bo odprta do sobote, 30. novembra. Danes, v četrtek, je dan avstrijske knjige, kjer govorijo o koroških šolah, didaktičnih sredstvih ter praktično prikazujejo pouk petja.

Zanimanje vzbujajo dela zlatarja Seppa Schmölzerja v krasni novi „Galeriji Stadtmauer" v Beljaku. Umetnik (prvi na levi) kaže na razstavi znanemu slikarju in grafiku Giselbertu Hečeju (poleg Schmölzerja) dva lepa križa in več malih plastičnih del (Galerijo so odprli v četrtek, 14. novembra).

25-letnica dela basista Ladka Korošca

V petek, dne 8. novembra, je republiški tajnik za kulturo in prosveto Slovenije Tomo Martelanc podelil prvaku ljubljanske opere basistu Ladku Koroščcu nagrado za življenjsko delo. Nagrada je sovpadla s proslavljanjem 25-letnice Koroščevega umetniškega delovanja.

Ob umetnikovem jubileju v soboto, dne 9. novembra, so se zbrale na odru ljubljanske opere, ob polnem parterju, čestitke — lahko rečemo vse slovenske in jugoslovanske kulturne javnosti. Predstavniki številnih kulturnih institucij iz Ljubljane, iz vse Slovenije in iz Jugoslavije so izročali šopke in spominska darila. V številnih besedah so čestitali Ladku Koroščcu ne samo zato, ker je v svojem 25-letnem umetniškem delu ustvaril glasbene like, ki sodijo v vrh operne ustvarjalnosti, ampak še bolj zato, ker je kljub mamljivim vabilom ostal ves čas zvest svoji operni hiši, osrednji slovenski operi v Ljubljani, katere uspehu je tudi sam toliko prispeval.

Odlikovanje R. B. Blatnika

Zvezni predsednik je pred kratkim odlikoval s srebrno častno značko znanega koroškega novinarja R. B. Blatnika za zasluge za republiko Avstrijo. To odlikovanje mu je v ponedeljek izročil sam deželni glavar Hans Sima. Ob tej priložnosti je pohvalil Blatnikovo časnikarsko udejstvovanje pri številnih koroških časopisih in revijah. Posebne zasluge pa si je odlikovanec pridobil pri izdajanju lista »Die Neue Zeit«, danes Kärntner Tageszeitung«, katerega ustanovitelj in glavni urednik je bil Blatnik v najtežjih časih po vojni.

Sedaj je že več let glavni urednik tednika »Kärntner Landeszeitung«.

L. Ganghofer 25

Samostanski lovec

Pater Dezert je zastrmel v gospoda Henrika, kakor bi ga ne razumel. »Skušnjava? Ne, gospod! Noben človek še ni bil svoji živi sreči tako zvest, kakor visim jaz na svojih rajnih. Preden sem spoznal Judito, nisem nobene ženske pogledal z moškimi očmi in odkar sem jo izgubil, je vse, kar je žensko, zame mrtvo na svetu. Bil bi menih, ne bilo bi treba zaobljube. Skušnjava? Ne! Imenovati bi morali blaznost, ki jo neko naključje neusmiljeno igrive narave uži-ga v meni!« Besede so se mu trgale kakor v mrzlici. »Slišal sem vendar na lastna ušesa z bledih ustnic vseh mojih Sasov, ki so morilnim razbojnikom še ušli, da so sami z grozo v očeh videli, kako se je moja žena zatekla na pomol gorečega stolpa, stiskajoč mojega dečka k sebi, mojo hčerkico v naročju, kako so pokali zidovi, kako je grmelo na kup tramovje in pokopalo vso mojo srečo v plamenu, dimu in ruševinah. Našel sem bil vendar svoje uboge, sladke žene zoglenele kosti, še ovite z zlato verižico, ki jo je nosila Judita kot moje vezilo, vem vendar, da iz kraljestva smrti ne vodi nobena cesta nazaj v življenje, toda kljub vsemu! Kadar koli mi pride ta otrok pred oči, že menim, čudež se je zgodil, čas ni tekel, in vse, kar me je bilo zadelo, je bilo samo grd sen, ki izginja, ko se prebudim. Zakaj ta otrok, gospod Henrik, kje so besede za ta čudež, če poskusim s primero na zemlji: tako podobna ni nobena cvetka svoji sestrski cvetki, če poskusim s primero na nebu: tako podobna ni nobena zvezda zvezdi, kakor ta otrok po laseh in očeh, po obrazu in postavi, po čaru in bíti moji ženi! In tako, prav kakor zdaj to dekle, v kmečki obleki, z razpuščenimi lasmi, z vencem vijolic nad čelom, tako je stopila predme Judita, ko sem v blaženem veselju pritisnil prvi poljub na njene ustnice!« Zaglobivši se vase si je z rokama zakril obraz.

»Ditvald!« je vzkliknil gospod Henrik ves razburjen. »Povej mi...« In je spet umolknil. Saj ni bilo mogoče, kar mu je seglo v glavo! In mar sme iz razboljene duše tega človeka iztrgati eno blaznost, da bi zbudil v njej drugo blodnjo? Stopil je k njemu in ga pogladil po laseh. »Odpusti mi, Ditvald, da sem te krivo razumel in te pahnil iz boli v muko, ko sem te privedel sem, namesto da bi te bil za dolge milje oddaljil od teh koč. Ne smeš več čakati! Zaradi sebe ne in ne zaradi nedolžnega otroka. ki si ga prestrašil v dno njegovega srca.«

Pater Dezert je prikimal.

»Ali poznaš pot do svoje samotorice?«

»Ne, gospod! Toda proč, proč, samo proč!«

»Počakaj tu. Poslal ti bom Valtija. Prinesel ti bo slamnik in kljukačo in te bo vodil. Tudi baklo bo vzel s seboj, ker bosta hodila ponoči. In ko boš doma v samotorici, pridrži fanta pri sebi, rad kramlja in baklja naj ti gori vso noč. Moliti ne boš mogel s svojo blazno domišljijo v srcu. In spati še manj. Vzemi motvoz in začni plesti mrežo z majhnimi zankami, jutri zvečer se vrnem v dolino, seženj visoka in tri sežnje dolga naj bo mreža, ko pridem, in sme je biti manj samo, če te premaga spanec. Boljše pomoči ne vem zate nego delati, delati in delati, dokler se ti oči ne zapro in ne omagajo roke. In pojutrišnjem odpotuješ!«

Segla sta si v roke.

»Slušam!« je zašepetal pater Dezert.

In gospod Henrik je odšel; toda na ovinku se je z ganjenim pogledom še enkrat ozrl nazaj. Ko je dospel do svoje hiše, mu je iz lovske koče prišel naproti brat Severin. »Kje je Valti?«

»Poslal sem fanta po drva,« je rekel brat, »netivo nam je pošlo.«

»In dekle?«

»Mislim, da je v kuhinji. Toda kaj ji neki je? Kakor bi jo gonile vešče, je bila pritekla in se zgrudila pred Hajmovo posteljo in venomer jokala in ne besedice spregovorila, naj sva jo spraševala kar koli. Menil sem že, da bo Hajmo skočil iz kože, tako je silil v dekleta. Pa mu ni nič odgovorila in ko le ni nehal spraševati, je vzdihnila, kakor bi bila izgubila srce in je planila skozi vrata. Hajmo je hotel skočiti kvišku za njo. Pa sem ga zadržal in ker sem videl, da se je vrnilo dekle brez vijolic, sem mu začel dopovedovati, da joče zato, ker je izgubila cvetlice. In ob tem se je zopet udobrovoljil.

Gospod Henrik je stopil v kuhinjo in zagledal čepeti dekleta v kotu za ognjiščem.

»Gitka!«

Nerada je sledila za njim v gosposko kočo.

»Kje imaš svoje lepe cvetlice?«

»Izgubila sem jih!« je zašepetalo dekle. »Spasti so mi morale, ko, ko me je...« Umolknila je.

»Ali si se hudo prestrašila?«

Stala je tiho s povešenimi trepalnicami.

»Pozabi, Gitka! Veš, pater je ubog, bolan mož, bolan na srcu.«

Svetlo je pogledala v gospoda Henrika.

Prijazno ji je pogladil z roko lase. »Pomisli, preden je pater stopil v božjo službo, je bil vitez, imel je mlado, lepo ženo in ljubke otroke in je vse svoje ljudi izgubil v eni sami noči!«

Gitki so se oči ovlažile. »O moj Bog!«

»Veš, in od tedaj včasih sanja kakor bolnik in ko si mu prej prišla naproti, je mislil prav zares, da se mu je prikazala njegova ljuba žena...«

»Bo že res,« je naglo segla vmes Gitka, »zaklical je tuje ime, kakor se jaz ne imenujem.«

»Vidiš!«

»O, zdaj se mi pa smili!« Globoko ginjena je iztegnila roko proti gospodu Henriku. »Le povejte mu, da nisem nič huda nanj in tudi ne bom več.«

»Prav, otrok moj, povem mu in veselilo ga bo. Ti pa ne smeš z nikomer o tem govoriti, ljudje ne vedo vsega in bi ne razumeli.«

Odkimala je z glavico.

»Pa daj, sedi trenutek. Sam sem, bova malo pokramljala.«

na krilcu.

»Koliko si pa stara, Gitka, povej mi!«

P·I·S·A·N·O B·R·A·N·J·E

LOJZE ILIJA:

(8. nadaljevanje)

ZMEDA NA ZMEDO

(RESNIČNA ZGODBA IZ PRAVLJIČNIH DEŽEL)

Zastopnik „Volje božje" je že iz kamionete videl, da je torej konkurenca tudi že na mestu. Prebledel je in komaj se je kamioneta ustavila, je planil ven, si po poti natikal bele rokavice in kar zviška zdrvel v bolnišnico.

Na stopnico k vratom kamionete je skočil polčrni Tiburcij, Martinkov sošolec. Z gledalci, ki so z vseh strani pritiskali in pasli radovednost, je prišel tudi on; čim je ugledal sošolca v kamioneti, je skočil na stopnice in hitel pripovedovati, v kakšnem stanju je napeta zadeva.

Vsi trije so stopili na rob ceste, da so bili bolj pri kraju, in Tiburcij je drobil, da je Matevž Hudobivnik komaj lovil ropot besed; če se je pa Martinek kaj oglasil, je pa ravno tako drobilo. Tiburcij — to je tisti, ki ga pišejo za Henriqueza, sam pa pravi, da je Gonzalez — je hitel pripovedovati, da so ponesrečenca mrtvega pripeljali v bolnišnico, med prevozom da je umrl. Takoj za rešilnim vozom da so pridrveli od pogrebnega zavoda „Previdnost božja" — brez rakve; čim so zaslišali tuljenje rešilnega avta, so takoj zdrveli za njim, da bi jih kdo ne prehitel. Kmalu za njim so prišli od „Volje božje," ti so imeli pa rakev že s seboj. Zdaj pa da so oboji notri in se prepirajo in tepejo za mrliča.

Res je bilo znotraj v bolnišnici slišati nerazločno, razburjeno vpitje, tudi vrata so loputnila in steklo je zažvenketalo, da so gledalci, ki so pritiskali vedno bliže, v strahu odskočili.

Iz bolnišnice sta planila dva moža, skočila sta h kamionu „Volje božje" in kot dva jastreba pograbila lepo, črno rakev in zdrvela z njo nazaj v bolnišnico. Mož z belimi rokavicami na rokah je skakal okoli njiju in ju komaj dohajal in po poti vpil:

„Kar v rakev z njim, mi smo bili prvi z rakvijo, ta mrlič je naš . . ."

V vežo je pritekel nekak uradnik bolnišnice ali kaj; že po poti je vpil:

„Policija, policija!"

Tekel je k telefonu, pograbil slušalko in se drl kot grešna duša:

„Policija, policija!"

Množica radovednežev je pritisnila bliže, najbolj goreči so stegovali vratove, pa so se morali nenadoma umakniti nazaj, kajti pred poslopjem je zatulilo uradno — pred množico presenečenih gledalcev je obstal razkošni avto z napisom: Okrajno sodišče I. Izstopila sta najprej dva policaja, vsak z brzostrelko v roki, ki sta jih držala vedno naperjene proti ljudem, če bi kdo kaj — zoper demokracijo, saprament . . . Za njima sta izstopila dva civilista, vsak z aktovko pod pazduho, in silno imenitno sta se držala: pritajeno je šlo med ljudmi, da je eden sodnik, drugi pa sodni tajnik ali zapisnikar. Komaj so vsi izstopili, je že pripeljal velik tovornik z lepim napisom: „Omara, d. d. veletrgovina s pohištvom."

Iz bolnišnice je prihitel uradnik in tisti, ki so ga imeli ljudje za sodnika, mu je na hitro povedal, za kaj gre:

„Rubež, uradno dejanje!" je dejal uradno slovesno, da je uradnik kar bledel, kajti prav tedaj je znotraj loputnilo, da so okna zažvenketala.

„Rubež — prišli smo rubit pogrebni zavod „Volja božja d. d." na zahtevo veletrgovine s pohištvom „Omara d. d.", zastopane po tu navzočem gospodu Bonifaciju Guzman, za rakev prvega razreda, ki še ni plačana . . ."

Mož, ki mu je šlo ime Bonifacij Guzman in je bil torej pravkar dospeli zastopnik „Omare d. d.", je stopil bliže, se uslužno priklonil in hotel kazati neke papirje, pa mu je sodnik namignil, da ni več treba, istočasno pa ukazal uradniku bolnišnice, naj „topogledno" rakev prinesejo ven, ker da je rubežnemu sodišču iz „topoglednih" zaupnih virov znano, da se pod rubež spadajoča rakev točasno nahaja v prostorih bolnišnice v rabnem stanju. Uradnik je ves prepaden odšel, kakor mu je bilo ukazano; tudi policaja sta se zasukala in šla trdo za njim, vsak s svojo brzostrelko, naperjeno njemu v hrbet, da bo vedel, kaj je poštena oblast v demokraciji, saprament . . . (Dalje)

Ivan Cankar:

Skodelica kave

Velikokrat v svojem življenju sem storil krivico človeku, ki sem ga ljubil. Taka krivica je kakor greh zoper Svetega Duha: ne na tem ne na onem svetu ni odpuščena. Neizbrisljiva je, nepozabljiva. Časih počiva dolga leta, kakor da je bila ugasnila v srcu, izgubila se, utopila v nemirnem življenju. Nenadoma sredi vesele ure ali ponoči, ko se prestrašen vzdramiš iz hudih sanj, pade v dušo težak spomin, zaboli in zapeče s toliko silo, kakor da je bil greh šele v tistem trenutku storjen. Vsak drug spomin je lahko zabrisati s kesanjem in z blago mislijo — tega ni mogoče zabrisati. Črn madež je na srcu in ostane na vekomaj.

Rad bi človek lagal sam sebi v dušo: »Saj ni tako! Le tvoja nemirna misel je iz prosojne sence napravila noč! Malenkost je bila, vsakdanjost, kakor se jih sto in tisoč vrši od jutra do večera!«

Tolažba je zlagana; in človek občuti sam in z grenkobo, da je zlagana. Greh je greh, če je storjen enkrat ali tisočkrat, če je vsakdanji ali spoznan. Srce ni kazenski zakonik, da bi razločevalo med pregreškom in hudelstvom, med ubojem in umorom. Srce ve, da »zavratnež ubija s pogledom, z mečem junak«; in rajši bi dalo odvezo meču nego pogledu. Tudi ni srce katekizem, da bi razločevalo med malimi in naglavnimi grehi, da bi razločevalo med njimi po besedi in zunanjih znamenjih. Srce je pravičen in nezmotljiv sodnik. Sodi in obsodi grešnika po skriti, komaj zavedni kretnji, po hipnem pogledu, ki ga nihče ni opazil, po neizgovorjeni, komaj na čelu zapisani misli; celo po koraku, po trkanju na duri, po srebanju čaja. Le malo grehov je napisanih v katekizmu in še tisti niso poglavitni. Če bi bilo srce spovednik — dolga in strašna bi bila spoved!

Odpustljiv je greh, ki ga je mogoče povedati z besedo, izbrisati ga s pokoro. Težak in pretežak, do zadnje ure krvaveč je greh, ki je ostal samo v srcu kakor spomin brez besede in brez oblike. Le sam sebi ga človek izpoveduje, kadar strmi v noč in mu je odeja na prsih težja od kamna.

»Ne kradel nisem, ne ubijal, ne prešuštvoval; čista je moja duša!«

Lažnivec! Ali nisi lupil jabolka, ko si šel mimo lačnega ter si ga pogledal brez sramu? Hujše je bilo, nego da si kradel, ubijal in prešuštvoval! Pravični sodnik, srce, bo rajši odpustilo ubijalcu, ki je gredoč pod vislicami pobožal jokajočega otroka, nego tebi čistemu! Zakaj srce ne pozna malenkosti in tudi ne paragrafov . . .

Pred petnajstimi leti sem prišel domov in sem ostal doma tri tedne. Ves tisti čas sem bil potrt in zlovoljen. Stanovanje smo imeli pusto; v nas vseh je bilo, zdi se mi, nekaj težkega, odurnega, kakor vlažna senca.

SFINKS:

Na belem prtu . . .

Na belem prtu v motno modri vazi
dehtijo bele rože, živi listi,
pokojno, tiho . . . kdo naj pač opazi,
če jim bolest razjeda soj prečisti? . . .

Tako živé tu drugim v odrešenje
s prevdanim vonjem svojega trpljenja,
tej mrtvi sobi žrtvujoč življenje,
da videz sreče nama ne prejenja . . .

Na belem prtu v motno modri vazi
umirajo brez krikov rahli cveti —
in nikdar nihče tega ne izrazi,
ker bistva njihovega je dih sveti . . .

Prve noči sem spal v izbi; včasih sem se ponoči vzbudil, pa sem videl v temi, da je bila mati vstala iz postelje in da je sedela za mizo. Čisto mirno, kakor da bi spala; dlani je tiščala k čelu, njen beli obraz se je svetil, tudi če je bilo okno zagrnjeno in ni bilo zunaj ne lune ne zvezd. Poslušal sem natanko in sem razločil, da to ni sopenje spečega, temveč mukoma zatajevano ihtenje. Odel sem se preko glave; ali skozi odejo in tudi še v sanjah sem slišal njeno ihtenje.

Preselil sem se pod streho, v seno. V ta svoj dom sem plezal po strmih, polomljenih stopnicah, lestvi podobnih. Postlal sem si v senu, pred vrata na klanec pa sem si postavil mizo. Razgled moj je bil siv, razglodan zid. V zli volji, v potrtosti in črnih skrbeh sem pisal takrat svoje prve zaljubljene zgodbe. Siloma sem vodil svoje misli na bele ceste, na cvetoče travnike in dišeča polja, da bi ne videl sebe in svojega življenja.

Nekoč sem si zaželel črne kave. Ne vem, kako mi je prišlo na misel; zaželel sem si je. Morda le zategadelj, ker sem vedel, da niti kruha ni doma, kaj šele kave. Človek je v sami razmišljenosti hudoben in neusmiljen. Mati me je pogledala z velikim, plahim pogledom in ni odgovorila. Pust in zlovoljen, brez besede in pozdrava sem se vrnil pod streho, da bi pisal, kako sta se ljubila Milan in Breda in kako sta bila obadva plemenita, srečna in vesela.

»Roko v roki, obadva mlada, od jutranjega sonca obžarjena, v rosi umita . . .«

Začul sem tihe korake na stopnicah. Prišla je mati; stopala je počasi in varno, v roki je nesla skodelico kave. Zdaj se spominjam, da nikoli ni bila tako lepa kakor

(Nadaljevanje na naslednji strani)

»Lansko jesen sem dopolnila petnajst let.«

»Petnajst let?« je ponovil gospod Henrik. In po kratkem premišljevanju je vprašal: »Pa ne veš morda tudi za dan, ko si se rodila?«

»Pač, pač, gospod, na dan svetega Pelagija.«

Osuplo je pogledal prošt deklico. Na dan svetega Pelagija, saj to je bilo deset dni po bitki pri Ampfingu in en dan po požaru falkenburškega gradu! Tu se je bila narava čudovito poigrala ali . . . Globoko dihaje je zmajal gospod Henrik z glavo in vprašal: »Kje ste pa bili doma?«

»V Dorfih, gospod, toda ne v vasi sami. Naša hišica je stala čisto na samem v gozdu, zakaj oče je kuhal oglje.«

»Ali se moreš še spomniti na očeta in mater?«

Pogledala ga je z vlažnimi očmi. »Ali more otrok pozabiti očeta in mater? Saj molim vsak dan zanju in vselej ju vidim kakor pred seboj: oče, ki je bil kakor drevo, ovešeno z mahom, dà, takšno dolgo brado je imel in veste, gospod, sivel je že pomalem, toda mamica, da, ona je imela kite še vedno kakor mladenka. In tako dobro je umela gledati in roko je imela: če se je le koga dotaknila, se je človeku zdelo kakor zvečer, kadar je prav toplo in nas boža veter po licih. In tako, tako rada me je imela! Mislim, da še živ človek na svetu ni imel tako dobre mamice ko jaz!« Obrisala si je z roko oči.

Gospod Henrik je vstal, stopil h Gitki in jo pobožal po licih. »Te mamice ti ne vzame nihče več, tudi če bi ti mogel dati drugo!«

Vprašujoče ga je pogledala, ker ga ni razumela.

Prikazal se je brat Severin. »Fant je doma!«

»Naj pride sem!«

Valti je stopil v izbo in vtem ko je gospod Henrik tiho govoril z njim, je Gitka vstala in se splazila ob steni k vratom. Zunaj si je še enkrat otrla oči in odšla proti lovski koči. Toda preden je prišla do nje, je obstala, kakor bi se bila nečesa domislila, potem je stekla nazaj po poti v Peščeno drago. Hotela je poiskati izgubljene vijolice.

Ko je prišla na ovinek, se je prestrašeno umaknila. Tam na kamnu je še vedno sedel pater; v svojih rokah je držal njen venčič in strmel nanj z negibnimi očmi. Zdaj je začula tudi korake za sabo — prihajal je Valti z dvema gorjačama in smolnato baklo. Tiho je smuknila za grm in čakala. Čula je, kako sta onadva govorila in odhajala.

Nato je prišla nazaj in začela iskati. Toda venčka ni nikjer našla.

»Zdaj ga je pa še s seboj vzel!« je zajecljala; jezila se pa ni. »Morda ima z njim svoje veselje!« In človeku, ki je toliko trpel, pa smeš privoščiti malo veselja. Ženo in otroka izgubiti v eni noči! Kdo ne bi imel z njim usmiljenja, ako ne ona? Saj je tudi ona izgubila očeta in mater v enem dnevu, takrat, ko je gospodarila v deželi velika smrt.

Dolgo, dolgo je stala tam in zrla za njim, kako je izginjal med zmedo skalovja in se spet pojavljal, se izgubil med temnim grmovjem in se spet pokazal.

Večerni veter je zavel močneje ter se ji zaganjal v krilo in se poigraval z njenimi kodrastimi lasmi. Spodaj v gorskem gozdu je pela kukavica, prva, ki je bila prišla s pomladjo in nad pologi so začele strme stene, med katerimi so se kazale samo še redke zaplate snega, živo rdeti.

18

Mrak, ki je nad gorami pletel svoje prve nitke, je zagrnil dolino že v sivo kopreno.

Volfrat se je bil vrnil iz solarne in je sedel z Zefo za mizo. Pred dvema dnevoma si je toliko opomogla, da je zapustila ležišče — bila je moč, ki jo daje žalost in skrb.

Svojo borno večerjo sta že použila, a sta še molče obsedela; vsak je slonel z rokama na mizo in z izgubljenim pogledom premišljeval.

Lipče je klečal na klopi in kukal skozi odprto okno na prosto. Iznenada je zaklical: »Poglej, mamica, poglej, gore gorijo!« Ni ga motilo, ker ni dobil odgovora. »Tako, tako,« je momljal, kimaje z glavico, »in če zgori teta Dita, tam zgoraj!«

Volfrat je burno vstal, premeril parkrat izbo gor in dol in se spustil v zapečni kot na klop, da je deska glasno zahreščala. Zefa si je z dlanmi zakrila obraz.

Prešla je tiha minuta in več; potem je Lipče radovedno iztegnil vrat; slišal je bil, da so zaškripala vrtna vratca.

»Oče, neki moški gredo k nam!«

Zefa je prebledela in Volfrat je skočil k oknu.

»Prihajajo, Zefa!« je rekel hripavo in zgrabil za mizo, kakor bi ga prijemala omotica.

»Jezus, Marija!« je jeknila žena, planila k njemu in se ga oklenila s trepetajočimi rokami.

Vzravnal se je. »Zberi se, Zefa,« je dejal mirno. »Slišati ne smejo nobene napačne besede. Daj, sedi sem, tule . . .« potisnil jo je na klop. »In nobene besedice ne zini! Z obraza ti v somraku ne bo mogel nobeden kaj razbrati. In če bi se utegnilo le slabo iziti, pa ne verjamem, Zefa, bodi kar mirna, pravim kar tako, za vsak primer...« pritajil je glas do naglega šepeta, »ti pustim za pomoč v sili zaklad, ki ga dvigni, meni je zaprt, dokler živim . . . toda, če bi mene ne bilo več, boš imela vsaj ti nekaj od tega in moj fant, zlat zaklad, Zefa, in ključ do njega: to je dekle!«

Buljila je vanj s prepadenim pogledom; od vsega, kar ji je govoril, je razumela le eno: da je mislil na najhujše.

Okno je potemnelo, ko so šli zunaj možje mimo. Volfrat je naglo sedel spet za mizo.

Oba hlapca, ki ju je bil poslal gospod Šluteman, sta stopila v hišo; birič, ki sta ga bila vzela s seboj, je ostal zunaj pred vrati.

Lipče je zdrknil urno s klopi, stekel k materi in se stisnil k njenemu krilu.

»Ali je Polcer doma?« je vprašal hlapec.

»Doma, doma,« je rekel Volfrat. »Kaj bi pa rada?«

Hlapec je odlašal z odgovorom; ošinil je s pogledom ženo. »Daj, stopi z nama malo ven pred hišo.«

(Dalje prihodnjič)

Skodelica kave

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

v tistem trenutku. Skozi vrata je sijal poševen pramen opoldanskega sonca, naravnost materi v oči; večje so bile in čistejše, vsa nebeška luč je odsevala iz njih, vsa nebeška blagost in ljubezen. Ustnice so se smehljale kakor otroku, ki prinaša vesel dar.

Jaz pa sem se ozrl in sem rekel z zlobnim glasom:

»Pustite me na miru!... Ne maram zdaj!«

Ni še bila vrhu stopnic; videl sem jo samo do pasu. Ko je slišala moje besede, se je tresla. Gledala me je prestrašeno, luč v očeh je umirala.

Od sramu mi je stopila kri v lice, stopil sem ji naproti s hitrim korakom.

»Dajte, mati!«

Prepozno je bilo; luči ni bilo več v njene oči, smehljaja ne več na njene ustnice.

Popil sem kavo, pa sem se tolažil:

»Zvečer ji porečem tisto besedo, tisto ljubeznivo, za katero sem ogoljufal njeno ljubezen...«

Nisem je rekel ne zvečer ne drugi dan in tudi ne ob slovesu...

Tri ali štiri leta kasneje mi je v tujini tuja ženska prinesla kavo v izbo. Takrat me je izpreletelo, zaskelelo me v srcu tako močno, da bi bil vzkriknil od bolečine. Zakaj srce je pravičen sodnik in ne pozna malenkosti...

Televizija Ljubljana

PETEK, 29. novembra: 9.00 Poročila — 9.05 Pozdrav iz Jajca — 9.10 Reportažno glasbena lepljenka o Jajcu — 9.50 Slavnostna proslava ob 25-letnici zasedanja AVNOJ — prenos iz Jajca — 11.30 Moški zbor Srečko Kosovel iz Ajdovščine — oddaja iz cikla Naši zbori — 12.00 Ringaraja — oddaja za otroke — 12.45 Risanke (do 13.30) — 15.30 Boksarska tekmovanja za zlato rokavico — 18.00 Kalejdoskop — 18.20 Praznični mladinski koncert — 19.05 M. Bor.: šel je popotnik skozi atomski vek — 19.55 Cikcak — 20.00 Posnetek iz Jajca in TV dnevnik — 20.45 Vijavaja — 20.50 Uporniška gibanja v filmski upodobitvi: Diverzanti — jugoslovanski film — 22.10 Koncert jugoslovanske glasbe — 22.40 Poročila.

SOBOTA, 30. novembra: 10.00 Tiskovna konferenca Tita — prenos iz Jajca — pribl. 11.30 Film za otroke — 14.55 Poročila — 15.00 Nogomet Vardar:Velež — 15.45 Propagandna oddaja — 16.00 Nadaljevanje nogometnega prenosa — 16.45 Narodne pesmi in plesi — 18.00 Partizanske šole na Primorskem — reportaža — 18.20 Tvoja mladost je naša mladost — 19.20 Niso samo rože rdeče — 19.45 Cikcak — 20.00 TV dnevnik in izvlečki iz tiskovne konference — pribl. 21.00 Vijavaja — 21.05 Na praznik — z jubilejnega koncerta pihalnega orkestra milice — 21.40 Sherlock Holmes — serijski film — 22.30 TV kažipot — 22.50 Poročila.

NEDELJA, 1. decembra: 9.10 Kmetijska oddaja v madžarščini — 9.30 Dobro nedeljo voščimo z ansamblom Francija Korbarja — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Film. matineja — 16.30 TV kažipot — 16.50 Saga o forsytih — 17.40 Karavana — potopisna reportaža — 18.10 Narodna glasba — 18.55 Cikcak — 19.05 Serijski film — 20.00 TV dnevnik — 20.45 Vijavaja — 20.50 Tuji gostje na festivalu — Split 68 — 21,50 Športni pregled — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 2. decembra: 9.35 TV v šoli — 10.30 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.40 Ruščina — ponovitev — 16.10 Angleščina — 16.45 Madžarski TV pregled — 17.00 Poročila — 17.05 Mali svet — 17.30 Skrivnosti narave — serijski film — 17.55 Po Sloveniji — 18.20 Propagandna medigra — 18.25 Slovenščina — 18.50 Reportaža — Sarajevo — 19.20 Vokalno instrumentalni solisti — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.35 TV drama — 21.50 Koncert resne glasbe — 22.20 Poročila.

TOREK, 3. decembra: 9.35 TV v šoli — 10.30 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.40 Angleščina — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.40 Francoščina — 17.55 Risanka — 18.10 Obrežje — oddaja za italijansko narodnostno skupino — 18.30 Propagandna medigra — 18.35 Filmski mozaik — 19.05 Svet na zaslonu — 19.55 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.40 Celovečerni film — Tuja zabavno glasbena oddaja — Poročila.

SREDA, 4. decembra: 9.35 TV v šoli — 17.05 Madžarski TV pregled — 17.20 Poročila — 17.25 Zgodbe iz pipe — lutkovna serija — 17.45 Rezerviran čas — 18.00 Pisani trak — 18.20 20 slavnih — oddaja za otroke — 19.05 Popularna glasba — 19.45 TV prospekt — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Vijavaja — 20.35 Rezerviran čas — 21.35 Serijski film — 22.25 Poročila.

ČETRTEK, 5. decembra: 9.35 TV v šoli — 10.30 Nemščina — 11.30 Angleščina — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 15.40 Nemščina — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.10 Poročila — 17.15 Tiktak — 17.30 Pionirski TV dnevnik — 18.00 Po Sloveniji — 18.20 V narodnem ritmu — 18.45 Po sledeh napredka — 19.05 Dekleta in fantje — serijska oddaja — 19.45 Cikcak — 20.00 TV dnevnik (Kongres ZK Hrvatske) — 20.45 Vijavaja — 20.50 Saga o Forsytih — serijski film — 21.40 Kulturne diagonale — 22.40 Poročila.

Avstrijska televizija

Petek, 29. novembra: 10.00 Televizija v šoli: Sonce in mi — 10.30 Razmišljanje prinaša obresti — 11.00 Program za delavce: Letalec Ross — 17.50 Pregled programa in reklama — 18.00 Ligaška nogometna tekma Wacker-Innsbruck : Austria Wien (prvi polčas), v odmoru 18.45 Reklama in Gotovo vas bo zanimalo — 19.00 Nadaljevanje tekme (drugi polčas) — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Aktni znaki XY — nerešeno — 21.00 Reklama — 21.10 Časovna dogajanja — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Jazz v Evropi — 23.05 Aktni znaki XY — nerešeno. Vesti in reakcije — 23.10 Poročila iz parlamenta in konec oddaje.

SOBOTA, 30. novembra: 15.45 Za otroke od 6. leta dalje: Putka Gock in premetene miške — 15.55 Za mladino od 14. leta naprej: Kaj lahko postanem? — 16.25 Za družino: boutique — 17.00 Mestni pogovori — 18.00 Slikar Čopič; lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.05 Od tedna do tedna — 18.25 Kratka poročila — 18.30 Glave z glasbo — 18.56 Reklama — 19.00 Očarljiva — 19.27 Pregled programa in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Huga Portischa —

NEDELJA, 1. decembra: 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Šaljivec, senčna igra — 17.00 Za mladino od 11. leta dalje: Flipper — 17.25 Za mladino od 14. leta naprej; Stik — 17.35 Jonny — 18.00 Iz moje knjižnice: Lutz Besch čita Lutza Bescha — 18.25 Slikar Čopič; lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.30 Pogled z okna: Trst — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Športni pregled — 20.00 Pustolovščina Toma Sawyera in Huckleberryja (1) — 21.30 Advent pri Sv. Štefanu (1) — 21.55 Čas v sliki in konec oddaje.

PONEDELJEK, 2. decembra 18.00 Ivan in Helena — 18.20 Slikar Čopič — lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.25 Kratka poročila — 18.30 Podoba Avstrije — 18.56 Reklama — 19.00 Francoski zakon... in večerni gostje — 19.27 Pregled programa in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Solo za O.N.C.L. — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Bog ima mnogo imen — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Posebno za vas: Na begu — 22.50 Poročila iz parlamenta in konec oddaje.

TOREK, 3. decembra: 18.00 Walter in Connie — 18.20 Slikar Čopič, lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.25 Kratka poročila — 18.30 Zeleni svet: Kmetijski magazin — 18.56 Reklama — 19.00 Mathias Wiemann pripoveduje: Evropski feljton o denarju, nato Na Curling — 19.27 Pregled programa in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Obzorja, poizvedovanja, razgledi in pojasnila — 21.00 Mož božji — 22.25 Čas v sliki — 22.25 Poročila iz parlamenta in konec oddaje.

SREDA, 4. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? — 10.30 Šele z mestom se začenja zgodovina — 11.00 Program za delavce: Obzorja, poizvedovanja, razgledi in pojasnila — 11.45 77-Sunset strip — 17.00 Za otroke od 6. leta dalje: Zlata ptica — 17.35 Za mladino od 11. leta naprej: Kdo želi delati z nami: — 17.55 Lassie — 18.20 slikar Čopič, lahko noč oddaja za naše najmanjše — 18.25 Kratka poročila — 18.30 Kulturne aktualnosti — 18.56 Reklama — 19.00 Tammy (24. nadaljevanje) — 19.27 Pregled programa in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.09 Reklama — 20.15 Nekega dne — 22.00 Prosim, odložite! — 23.00 Čas v sliki — 23.10 Poročila iz parlamenta in konec oddaje.

ČETRTEK, 5. decembra: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? — 10.30 Avstrijski portret — 11.00 Šele mesto dela zgodovino — 11.30 Vesoljski polet — 12.00 Egon Schiele — 18.00 Dobrodošli v Italiji — 18.20 Slikar Čopič, lahko noč oddaja za naše najmlajše — 18.25 Kratka poročila — 18.30 Športni kalejdoskop — 18.56 Reklama — 19.00 Dezernat M — 19.27 Pregled programa in reklama — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Zlati strel — 21.40 Reklama — 21.45 Čas v sliki — 21.55 Nočni študio: Angel davilec in konec oddaje.

Sodnik: »Tožitelj ima na glavi veliko bulo. Vi pa pravite, da ste ga napadli z duhovnim orožjem. Kako je to?«

Obtoženec: »Seveda sem ga! V glavo sem mu vrgel dva zvezka Cankarjevih zbranih spisov.«

Podjunski trgovski center Bratje RUTAR & Co.

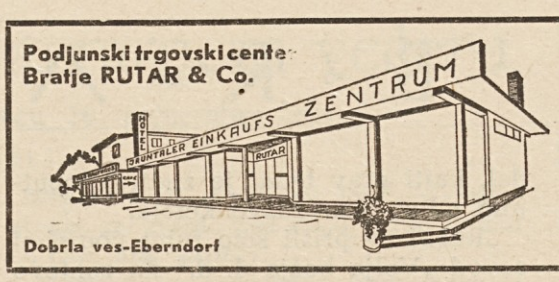

Dobrla ves-Eberndorf

Peči na olje, premog in drva, televizorje in hišno opremo ugodno dobavi in na dom dostavi

Bratje RUTAR in Co., Dobrla ves

Telefon 04236-281

ZAHVALA

Neizmerno užaloščeni sporočamo, da nas je naš oče, stari oče, stric, brat, svak, gospod

GREGOR SLUGOVC

p. d. PLEŠOVNIK

dne 17. novembra, po dolgem trpljenju, spreviden s sv. zakramenti za umirajoče, v 73. letu starosti za vedno zapustil.

Blagega pokojnika smo položili v torek, 19. novembra, na domače pokopališče v Škocijanu.

Na tem mestu se zahvaljujemo čast. gospodu župniku Kogleku za tolažilne besede na grobu ter pevskemu zboru iz Št. Vida in Škocijana za žalostinke.

Posebna zahvala zdravniku dr. Wuteju za zdravniško pomoč v času bolezni.

Lancova, v novembru 1968.

Žalujoča
PLEŠOVNIKOVA DRUŽINA

MALA TRGOVINA
z ugodnimi cenami.
Toplo zimsko perilo
pri SATTLER AM HEUPLATZ
Celovec- Klagenfurt.

Damska moda
Scheibel
DAMSKA MODA
v veliki izbiri v strokovni trgovini
Klagenfurt-Celovec, Kramergasse 11
Telefon 83 3 95

Darujte za tiskovni sklad!

Vezenje preprog
Natančna navodila, volno in vzorce dobite v domači strokovni trgovini
Wollbar pri kapucinski cerkvi v Celovcu

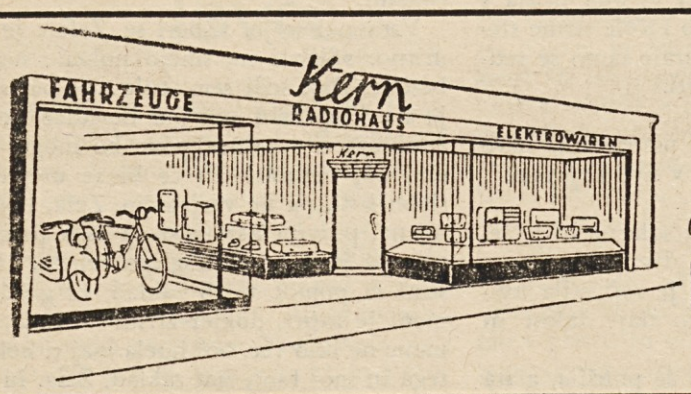

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI
Radiohaus
KERN
Klagenfurt, Burggasse

PFAFF
ZNAMKA ZAUPANJA
GRUNDNER
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna cona)

Ure in nakit v veliki izbiri pri
Gottfried Anrather
Klagenfurt, Paulitschgasse 9
Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

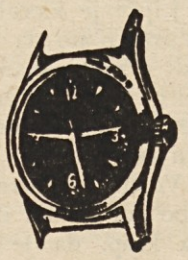

Johan Lomšek strokovno podjetje
Št. Lipš, Tihoja 2
P. Dobrla ves
9141 EBERNDORF
Telefon 04237-246

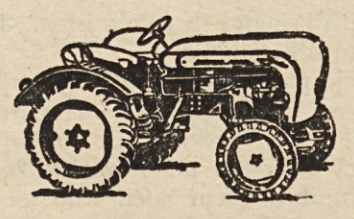

vam nudi po zelo ugodnih cenah in plačilnih pogojih:
kolesa in mopede — pralne stroje — radioaparate — televizorje — šivalne stroje — štedilnike — betonske mešalce — motorne žage — traktorje z vsemi potrebnimi priključki kot — pluge — brane — obračalnike in grablje — Hatzenbichler-kombinatorje in sadilce za krompir — sejalne stroje — trosilce za umetna gnojila — škropilnice ter — motorne kosilnice — silorezalce — parilne kotle — molzne stroje — kotle za kuhanje žganja — sadne stiskalnice — kakor tudi še vse za vas potrebne stroje — orodja in nadomestne dele.

Naš tednik

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon upave in oglasnega oddelka 82-6-69. — Telefon uredništva: 84-3-58. Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. sterl., za U. S. A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slo-vencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.